

Народна иницијатива војних пензионера

ОДЛУЧНИ КОРАК ЗА БОЉИ ЖИВОТ

Указивање да је онима који најмање имају, узето највише није дало резултате, па је народна иницијатива правно легално и легитимно средство да се поврате ранија права која су новим законом умањена. Прикупљањем најмање 30.000 потписа показало се јединство, одлучност, снага, организованост и углед Удружења војних пензионера Србије. Тиме ће се допринети насушној потреби да окрњене пензије буду враћене на ранији ниво.

У складу са демократским тековинама, а на основу одлуке Главног одбора, Удружење војних пензионера Србије покренуло је акцију потписивања народне иницијативе за враћање пензија на ниво пре доношења Закона о привременом уређивању начина исплате пензија. Иницијативом се такође захтева да се доношењем новог закона избрише члан 80 б Закона о изменама Закона о пензијском и инвалидском осигурању.

Предлог народне иницијативе формулисан је тако да надлежни државни органи не одложно, по хитном поступку, донесу законе којим би се удовољило правди. Народној скупштини Републике Србије и Влади Републике Србије упућена је почетна иницијатива у којој је наведено следеће: „Доношењем и применом наведених закона, наноси се штета и врши дискриминација преко 1740 000 пензионера, од чега је око 40 000 војних пензионера који су радећи, уплатом доприноса, стекли право на пензију за коју је гарант држава. Доношењем и применом Закона о привременом уређивању начина исплате пензија наноси се штета и врши дискриминација преко 40 000 војних пензионера, који су радећи на сложеним и одговорним пословима, уплатом доприноса у ПИО обезбедили пензије веће од 25 000 динара. Доношењем измена Закона о ПИО, обустављено је редовно усклађивање пензија свим пензионерима у складу са чланом 80 Закона, односно са кретањем потрошачких цена на територији Србије и растом БДП. На такав начин су оштећени сви пензионери јер је прекинута редовна ревалоризација вредности пензија иако је у међувремену дошло до знатног повећања потрошачких цена и посебно комуналних услуга, струје и пореза на имовину. На такав начин је реална вредност пензија умањена а највећи број пензионера доведен на ивицу егзистенције. Полазећи од неуспешности наведених закона са Уставом Републике Србије и међународним актима које је потписала држава, у складу са Законом о референдуму и народној иницијативи, покрећемо народну иницијативу за доношење напред наведених закона, у уверењу да ће оно бити уважено“.

На највишем нивоу организовања Удружења формиран је одбор од четири члана, а у општинским, односно градским одборима образовани су вишечлани одбори са задатком да на најбољи начин, у складу са законском процедуром, организују прикупљање потписа, како би се обезбедили пуни легитимитет народној иницијативи. Наиме, у кратком року од седам дана, како је прописано, тај својеврстан тим има задатак да прикупи најмање 30.000 потписа, како би Влада Републике Србије, односно Народна скупштина Републике Србије размотрили иницијативу и предузели одговарајуће мере.

Овај текст настаје на крају првог дана потписивања иницијативе (због предаје рукописа штампарији да би „Војни ветеран“ на време доспео у руке читалаца), па је тешко прогнозировать исход ове добро организоване активности. Па ипак, ако је судити по оној народној да се по јутру дан познаје, сви су изгледали да ће се у пуном обиму обезбедити подршка иницијативи.

Прикупљање потписа организовано је у седиштима општинских и градских одбора УВПС, али ће главнина подршке бити обезбеђена тако што ће многобројни активисти, куцајући на врата војних пензионера, од стана до стана, обавештавати их о акцији уз незаобилазно питање да ли ће својим аутограмом обезбедити легалитет и легитимитет акције.

Посебан печат у реализацији акције представља чињеница да народну иницијативу подржавају не само чланови породица војних пензионера већ и други грађани, посебно тзв. цивилни пензионери. Комшије војних пензионера када су од суседа чули да је у току потписивање подршке да се пензије врате на пуни ниво, онако како је регулисано Законом о ПИО, распитивале су се како могу и они да се укључе у акцију. Многи од њих похитали су у седишта општинских и градских организација УВПС, како би на лицу места потписали подршку иницијативи. Део њих, они који се због година и болести што их оптерећују не могу запутити у просторије УВПС, телефоном или посредством комшија (војних пензионера) молили су да их активисти Удружења посете и омогуће им потписивање документа који им у остваривању закинутих права заиста много значи.

Минулих деценија, приликом организовања помоћи становништву угроженом од елементарних непогода (земљотреси и поплаве) војни пензионери су предњачили у издвајању новца за те намене. У време активне војне службе били су и узорни предводници јединица војске које су, не штедећи времена ни труда, хватали се укоштац са стихијом и крајње пожртвовано отклањали последице које су и те како угрожавале животе и имовину грађана. Чинили су то из човекољубља, патриотизма и убеђења. Одазивали су се и када је требало подржати самодопринос на нивоу државе и локалних самоуправа за решавање крупних инфраструктурних објеката и комуналних проблема. Засигурно неће остати по страни ни у свим другим оправданим акцијама.

На скуповима Удружења веома је распрострањен став да су предлагачи актуелних решења у којима су значајније окрњена законом утврђена, а одговарајућим уплатама доприноса алиментирана примања, свесно довели пензионере примања изнад 25.000 динара у правно неравноправан положај. Запосленима у државном апарату линеарно су смањене

плате за 10 одсто, док су пензионерима са месечним примањима изнад 25.000 динара, смањене пензије и до 25 одсто. Када су новинари питали ресорсног министра зашто се није једнако поступило према запосленима и пензионерима, при чему су пензионери зарадили своју пензију, одговор је био крајње увредљив: запослени морају да купе одело. Да, додали бисмо ми, пензионери могу да се појављују на јавним местима и у закрпама, јер то нико неће засметати.

Зна се добро да пензионери са месечним примањима до 25.000 динара живе заиста тешко јер се свакодневно боре са елементарним егзистенцијалним проблемима. Али они ничим не доприносе стабилизацији државних финансија. Макар да је свако од њих са смо једним динаром месечно доприносио фискалној консолидацији државног буџета, имао би осећај да је колико-толико допринео да му живот (и свим другим грађанима Републике Србије) у будућности буде бољи. Садашњим решењима који је произвео закон што изазива све веће незадовољство људи трећег доба, стварају се услови за све већу уравниловку пензионера. С друге стране надлежни државни органи најављују значајније повећање плата запосленима у јавном сектору. Дуго очекивано повећање пензија се спомиње тек на маргинама најаве преговора са Међународним монетарним фондом. Истине ради, уз увећање пензија најављује се и једнократна новчана помоћ за пензионере.

Пре неколико месеци када су, захваљујући увећању прихода у буџет Републике Србије, увећане плате и пензије, то је учињено у различитом обиму, тако да су они од којих се највише одузима, дакле пензионери, добили најмање повећање. Да ли ће тако бити и овом приликом, остаје да се види. Од државе се с правом очекује да буде праведна.

Полазиште државе да материјално боље стојећи грађани више доприносе стабилизацији државних финансија свакако је праведна. Али је то истовремено и замка, јер примање само једног члана породице не може да буде мерило материјално-социјалног положаја осталих у породици, тако да је полазиште морало да буде у социјалним картицама грађана.

Тешка материјална ситуација у коју су смањењем месечних примања доведени многи пензионери, додатно је оптерећена сазнањем да закон којим су пензије значајније окрњене није орочен, па се поставља питање када људи трећег доба којима истичу животни ресурси могу да се надају бољитку. Народна иницијатива је одлучни корак за бољи живот.

Звонимир ПЕШИЋ

Како тече акција прикупљања потписа за народну иницијативу

ПРЕМА ОЧЕКИВАНОЈ ДИНАМИЦИ

После три дана, од како тече акција Удружења војних пензионера Србије на прикупљању потписа као знак подршке за покретање народне иницијативе којом би пензије биле враћене на ранији ниво, може се недвосмислено закључити да су корисници војне пензије свесрдно прихватили акцију.

Из унутрашњости стижу информације да војни пензионери масовно долазе у седишта општинских и градских одбора да би потписом обезбедили потребан број гласова за покретање иницијативе. Највећи број потписа обезбедиће се посетама домовима војних пензионера по принципу од врата до врата.

Нарочита подршка, тиме и рекордан број потписа с правом се очекује од Београђана, јер у нашем главном граду живи највећи број војних пензионера. Стога је и разумљиво што смо зарад стицања опште слике посетили два општинска одбора у којима влада велика мобилизација како би задатак био у потпуности испуњен.

Нови Београд има најмногочланију организацију војних пензионера у Србији, па ће по свему судећи дати и основни тон обезбеђењу потребног броја гласова.

-У градској општини Нови Београд живи око 12.000 корисника војне пензије, од којих њих 6500 редовно плаћају чланарину нашем Удружењу. За прикупљање потписа организовали смо се тако што смо ангажовали 80 војних пензионера који су се добровољно пријавили да обаве тај веома обиман и захтеван задатак. Они посећују своје колеге у домовима, а уз регистровање подршке индиректно стичу и слику о проблемима који тиште људе који су деценијама служили држави. Ево, долазе и овде, у наше просторије. Већ првог дана попунили смо пет листа. Надамо се да ће наредних дана бити још више, наводи Милорад Јовановић, секретар ОпОд УВП Нови Београд.

Петар Чуровић, који је управо ушао у девету деценију живота живи у Булевару Милутина Миланковића 152/2, у блок 37 Нови Београд. У просторије општинског одбора дошао је на штакама, јер без њих не може.

-Највећи део времена проводим у болницама и бањама. Болестан сам човек. Овај господин (показује на Драгољуба Давидовића, потпредседника ОпОд УВП Нови Београд) и његов друг Радојица Суботић дају ми неку врсту инјекције. Они су годишта мојег сина. Када дођу код мене, неизмерно им се обрадујем.

Петар је, иначе, са 15 година 1943. године отишао у партизане, борећи се до краја

Активан и на штакама.
Петар Чуровић

До сада сакупио више од 600 потписа:
Драган Машала

рата. Завршио је Војну академију у првој партизанској класи.

-Помажем своју децу колико могу. Имам их двоје. И син и ћерка су постали деда и баба. Имам петоро унучади и шесторо праунучади. Седамнаесторо нас је. Имам добру фамилију. Кад је Председник Владе донео одлуку да се одузме део пензије да би се попуни буџет, схватио сам то као неминујућност, а сада треба посланици да одреде када ће да укину закон којим су нам укинута пензије. То се захтева народном иницијативом, вели Петар.

Старина је један од добровољаца за прикупљање потписа.

-Преузео сам обавезу да посетим све комшије у солитеру у којем станујем. До сада сам закуцао на 12 врата. Преостаје ми још да посетим 21 комшију. Не иде лако са штакама, али верујте ми, успећу, наглашава Петар Чуровић.

У 21. Блоку ових дана журбано потписе

прикупља Јован Маричић, који се како нам рекоше његове комшије у свему понаша у складу са оном народном да тија вода брег рони. Он је обилазећи породице пензионисаних војних лица до сада прикупио готово 500 потписа.

-Био сам у породици двоје доктора наука. Жена која ми је отворила врата када је чула због чека сам дошао, одмах је телефоном обавестила супруга који је тога дана био на путу, тражећи му број личне карте, како би му резервисала место у списку за исказивање подршке народној иницијативи, рекао нам је Маричић.

Рекордер за прва три дана у прикупљању потписа је свакако деведесетогодишњи Драган Машала, пуковник у пензији, борац НОР-а и добитник највишег признања нашег удружења – Повеље УВПС. Он живи на Бањици, познатом београдском насељу, где је пре тридесетак година саграђен огроман стамбени комплекс за припаднике наше војске.

Рођен у Поткозарју, у оскудици, суочен са много проблема, научио је од малих ногу да се бори за боље сутра. За прикупљање потписа ангажовао је благајницу Савета станара узгради где станује - Наду Пантић. На другом крају замолио је пуковника Млађу Мајића да прикупи потписе за две-три листе. Позиву се одазвао и пуковник у пензији Душан Башић, па Љубомир Добриковић... Чак је и сина Милана задужио да у реномираној фирми у којој ради као правник организује прикупљање потписа међу запосленима чији су очеви официри или подофицири у пензији.

-Председник Општинског одбора УВП Вождовац-Савски венац Добривоје Димитријевић ме је снабдео довољним бројем списка. До сада сам, захваљујући људима добре воље који ми помажу, сакупио више од 600 потписа. Надам се да ћу до истека акције успети да превалим цифру од 1000, рекао је Машала.

У Удружењу војних пензионера Србије се оцењује да се досадашње активности усмерене на обезбеђење подршке за народну иницијативу одвијају према планираној динамици, али и да ће наредних дана оне бити интензивирани, када би се обезбедило најмање 30.000 потписа.

З. П.

Нови концепт стамбеног збрињавања

КРОВ НАД ГЛАВОМ ПО МЕРИ

Уоквиру активности Владе Републике Србије у Нишу, 15. октобра је у Команди Копнене војске одржан састаок државних секретара Министарства одбране и Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Ненада Нерића и Зорана Лакићевића.

На састанку је презентован пројекат „Стан по мери“ Грађевинске дирекције Србије који представља нови концепт обезбеђења станова у контексту Мастер плана располагања војним непокретностима које нису неопходне за нормално функционисање система одбране.

Реч је о почетној иницијативи Грађе-

винске дирекције Србије и иста ће бити размотрена од стране министра одбране Зорана Ђорђевића. Као примера понуђеног модела разматраће се локација војне касарне „Марко Орешковић“ у Нишу.

Нови концепт стамбеног збрињавања предвиђа да Министарство одбране узме активно учешће у изградњи станова за припаднике система одбране.

-На тај начин обезбедили бисмо да цена стана у изградњи по квадратном метру буде знатно мања него сада, што би на период отплате од 30 година, представљало велику погодност за све наше припаднике који се одлуче за куповину стана, рекао је државни секретар Нерић.

Састанку су присуствовали и командант Копнене војске генерал потпуковник Милосав Симовић, помоћник министра грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Вељко Ковачевић, директор Грађевинске дирекције Србије Небојша Шурлан.

Свечано обележен Дан ослобођења Новог Сада у Другом светском рату

У СЛАВУ СЛОБОДЕ

Низом манифестација, обележен је 23. октобар, Дан ослобођења Новог Сада у Другом светском рату. Војни део свечаности почео је приказом оспособљености јединица Гарде у коме је Почасни батаљон, са платоа Петроварадинске тврђаве, извршио почасну артиљеријску паљбу са три плотуна из шест артиљеријских оруђа, а настављен на Дунаву и Београдском кеју, атрактивним приказом оперативних способности Војске Србије.

У првом делу, јединице Речне флотиле демонстрирале су извођење противминских дејстава и речног десанта, уз дејство бродске артиљерије и ваздухопловну ватрену подршку комбинованог маневра ваздухоплова J-22 „орао“. Приказан је и рад тима ронилаца на задатку борбеног трагања и спасавања, а и начин контроле унутрашњих пловних путева. Током поступка приликом решавања кризе настале отмицом цивилног пловила, ангажовани су и припадници Специјалне бригаде, десантирани из хеликоптера Ми-8. Противтерористичка дејства подржана су дејством са воде бродским наоружањем, и из ваздуха хеликоптерима „гама“.

У другом, следио је наступ моторизованог ешелона у коме су приказана нова и модернизована ратна техника, а и средства у развоју из домаћег производног програма. Између осталог, дефиловали су модернизовано командно-извиђачко возило БОВ КИВ, беспосадна земаљска платформа са даљинским управљањем борбеном станицом ДУБС 7,62/40мм „Милош“, беспилотна летелица средњег домета „пегаз“, лансирана оруђа, ракетни и артиљеријски системи, као и нова оклопна и теренска возила.

Након изведених приказа оспособљености одвијала су се паралелно два дефила. На води – дефиле пловних објеката Речне флотиле, речне станице за размагнетисање „Шабаци“, групе речних миноловаца, десантно-јуришних чамаца, речних патролних и гумених чамаца. У ваздуху, наступио је и ваздухопловни ешелон јединица Ратног ваздухопловства и протвваздухопловне одбране Војске Србије, налет хеликоптера Ми-17Б-5, „хере“ и „газели“, школских авиона „ласта“, школско-борбених авиона „супергалеб Г-4“. Следио је налет пара авиона МИГ-21 и МИГ-29. На крају, небо између Београдског кеја и Петроварадинске тврђаве запарало је одељење „орлова“.

Знатижељни Новосађани, на готово самој обали Дунава, у неколико дана могли су да погледају и технички збор већег броја оруђа мањег калибра као и средства и опрему разне намене у наоружању припадника војске, а дан раније прате дефиле, егзерцир и приказ оспособљености припадника Гарде и Специјалне бригаде, уз музицирање Репрезентативног оркестра Гарде на новосадском Тргу слободе.

У војном делу свечаности коју је, на челу са председником Републике Србије Томиславом Николићем, пратило највише државно, војно, покрајинско и градско руководство, учествовало је више од 700 припадника Војске Србије. У статичком делу приказано је 40, а у моторизованом ешалону 32 средства. Учествовало је и 20 разних пловних објеката Речне флотиле и 20 ваздухоплова РВ и ПВО Војске Србије.

Будимир М. ПОПАДИЋ

Гардисти су на улицама Новог Сада извели свој надалеко познати егзерцир

Приказ оперативних способности дела Речне флотиле

Ново командно-извиђачко возило БОВ

Делегација Клуба генерала и адмирала Србије положила је венац на Спомен-обележје погинулим совјетским генералима на Авали

Обележавање Дана ослобођења Београда

ПОШТА ПАЛИМ ОСЛОБОДИОЦИМА

УБеограду је 20. октобра, уз највише државне и војне почасте, обележена 72-годишњица ослобођења Београда од нацистичке окупације у Другом светском рату.

Председник Републике Србије Томислав Николић, положио је венац на Спомен гробљу ослободилаца Београда.

На Спомен гробљу ослободилаца Београда венце и цвеће положили су и министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у Влади Србије Александар Вулин, представници Војске Србије, амбасадори и представници амбасада Русије, Белорусије, Украјине и Азербејџана, СУБНОР-а Србије, бројна удружења, организације и грађани.

Поводом Дана ослобођења Београда у Другом светском рату делегација Клуба генерала и адмирала Србије у саставу Лука Кастратовић, генерал-мајор у пензији Владимир Пејак, генерал-мајор у пензији и Добривоје Вељковић, бригадни генерал у пензији положили су венац на Спомен-обележје погинулим члановима руске делегације на Авали који су страдали у авионској несрећи 19. октобра 1964. године.

Венце су положили представници Владе Републике Србије, амбасада Руске Федерације, Републике Белорусије и Републике Украјине, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства Одбране, Војске Србије, СУБНОР-а Србије, Удружења пензионисаних летача и падобранаца Србије и других државних институција и удружења.

Авион који се пре 52 године зарео у Авали превозио је руске хероје, учеснике борби за ослобађање Београда 1944. године. Они су били позвани да учествују на свечаностима поводом ослобођења Београда 20. октобра 1964. године. Том приликом животе су изгубили Сергеј Семенович Бирјузов, маршал Совјетског Савеза, Владимир Иванович Жданов, генерал-пуковник, Николај Миронов Иванович, генерал-мајор, Николај Шкодунович Николаевич, генерал-лајтант, Леониг Бочаров Пороиричич, генерал-мајор и потпуковник Григориј Шелудко Тимофеевич.

3. П.

Свечаној академији присуствовале су представници Владе РС, високи официри ВС и многобројни грађани

У спомен јунацима одбране

ХЕРОЈИ НИКАДА НЕ УМИРУ

Поводом обележавања 25 година од погибје народног хероја Милана Тепића и војника ЈНА Стојадина Мирковића у Дому ВС у Београду одржана Свечана академија

Удружење ратних добровољаца 1912-1918. њихових потомака и поштовала представило је у Дому Војске књигу „Хероји отаџбине – мајор Милан Тепић и војник Стојадин Мирковић“, аутора Новице Пешића. Представљању књиге и сећању на јунаке отаџбине присуствовали су, поред чланова Тепићеве и Мирковићеве породице, заменик начелника Генералштаба ВС генерал-потпуковник Јовица Драганић, начелник Управе за људске ресурсе ГШ ВС бригадни генерал Стојан Коњиковац, представници Министарства одбране и Генералштаба Војске Србије, државни секретар у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Драган Поповић, председник и секретар Скупштине Ваљева Милорад Илић и Александар Јанковић, многобројни чланови Удружења добровољаца 1912-1918. њихових потомака и поштовалаца и љубитељи књиге.

Велика сала Дома Војске била је мала да прими све поштоваоце херојског дела јунака отаџбине Милана Тепића и Стојадина Мирковића. Обраћајући се присутнима у име Удружења и издавача књиге „Хероји отаџбине – мајор Милан Тепић и војник Стојадин Мирковић“, др Видоје Голубовић је нагласио да Србија памти своје јунаке и да због тога и у најтежим тренуцима има своје херојске бранице.

– Због њиховог херојског дела Скупштина Удружења постхумно је прогласила Милана Тепића и Стојадина Мирковића својим почасним члановима. Ми никада нећемо заборавити жртву коју су они поднели на олтар слободе и отаџбине, рекао је др Голубовић.

О књизи је говорио рецензент др Никола Поповић академик Српске академије наука и уметности Републике Српске, истичући Тепићеве речи: „Ја сам дао ријеч да ћу да браним земљу ако јој буде тешко“, као мото поштовања заклетве и патриотског жртвовања за домовину.

За несебични подвиг и херојско дело мајора Милана Тепића Председништво СФРЈ одликовало је Орденом народног хероја, а његово име носи неколико улица у Београду и више градова у Србији и Републици Српској. Неустрасиви војник на одслужењу војног рока Стојадин Мирковић је и поред наређења мајора Тепића да напусти транспортер, остао као добровољац и нишанџија на борбеном возилу, свесно жртвујући живот, за шта је 1999. године одликован Орденом за заслуге у одбрани одбране и безбедности. За испољено јунаштво Српска православна црква одликовала је Орденом Светог Саве трећег степена.

У уметничком програму посвећеном обележавању 25. година од њихове јуначке погибје учествовали су Вокални октет „Смиље“, КУД „Петрова гора Кордун“, глумац Милорад Капор, гуслари Петар Шишовић и Петар Ђорђевић.

Обележено 25 година од погибје потпоручника Борка Никитовића

ИМЕ МУ ЈЕ ХРАБРОСТ

У родном месту потпоручника Борка Никитовића који је Војну академију КоВ завршио као први у рангу, а живот изгубио у 23. години у Вуковару, жртвујући себе да би спасао своје војнике, и овог 16. октобра одржана је комеморативна свечаност. Том догађају присуствовали су представници Гарде, Војне академије, Војне гимназије, локалне самоуправе, бројних удружења и мештани Узића, крај Ужичке Пожеге.

После одавања почаст и верске службе на месном гробљу, свечаност је настављена испред основне школе која је понела Борково име. Први венац положила је делегација Гарде коју је предводио пуковник Жељко Гавриловић, заменик команданта Гарде и Борков класић.

У пригодном уметничком програму ђаци основне школе у Узићима Ивана Весовић и Ђорђе Видић рецитовали су стихове испуњене родољубљем и слободарским порукама. Потом је млађани оркестар „Златни прсти“ извео композиције „Марш на Дрну“ и „Пукни зоро“.

Србија, током дуге историје испуњене тешким и беспштедним борбама за слободу, изгубила је много јунака. Примери херојства надах-

вали. Верујем да ће га се сећати и причати о њему бар у данима када буду пребирали по прошлости.

Драга моја војско, да се прво вама обратим, јер захваљујући вама и свим добрим људима мој Борко није и неће бити заборављен. Прошло је ових 25 година када смо ми као породица и друштво у целини, наша Србија, поготову војска, поспр-тала и устајала, дизала се из пепела, бранила се колико се може бранити и на крају успела да дође на ниво који и заслужује. Много пута сам чула и пре: Ко неће своју војску, газиће га туђа. Зато увек, где јесам и где будем, причам - волимо своју војску, гајимо је и негујмо да би мирније спавали. И ми, и наша деца, и наша поколења.

Много пута ми неко каже како си преживела, како смо успели да останемо на ногама. Рећи ћу вам да у трагању за оним зашто, долазила сам до одређених закључака, па ћу рећи данас: ако човек сам себи призна да има бољег човека од њега, а увек има бољих, спокојнији је и лакше живи и једноставније пребројава све друге бриге. Срећнији је. Ако човек у својој тузи, јаду и чемеру, у каквим сам живели ја и моја породица призна да има бола и већег од

његовог и веће туге и веће невоље од његове, што се и испоставило, и ако човек након тог свег признања отвори срце и почне да воли туђу децу, као што воли своје, и да се радује туђој свадби, туђој срећи, туђем рађању, он се усправи и настави даље. Ето, на тим принципима сам преживела. Мој син и мој муж такође. Тиме смо се руководили. Али ако гледамо неку нашу блиску историју коју још неки стари памте, видећемо да данас не плаче само небо над овим мојим Узићима... Многи су нас требали, а видите да

У име Гарде, јединице којој је припадао Борко, венац је положио пуковник Жељко Гавриловић

њивали су многе генерације, представљајући ризницу чојства, јунаштва, етике, моралне и духовне вертикале једног народа, коме је слобода изнад свих циљева.

Учесницима комеморативне свечаности обратила се Зора Никитовић, потпоручникова мајка. Тај говор, препун симболике, поноса и туге, љубави према отаџбини и војсци, због снаге порука, доносимо готово у целости:

„Данас је 25 година илити четврт века од како нама нема Борка међу нама. Нема га међу нама, али га има у нашим срцима и мислима. У нашим и срцима најближих, а сигурно у срцима и у мислима његових другова, пријатеља који су га позна-

нас има, па кажу људи кад се покоси ливада, постаје мало гушћа. Зато ја апелујем на нашу децу да стварају породице, да нас има више. Јер свега ће бити: и пара и власти. Само деце није доста. Хвала Гардијској бригади, Војној академији, Војној гимназији. Хвала свима. Војсци, нећете ми замерити, хвала највише. Мојој општини хвала, Савезу бораца такође, хвала мојем републичком Удружењу породици палих бораца. Ако би заварили у те књиге Удружења, тамо ћете пронаћи податке о многим палим борцима, онда бисте схватили да су нечији боли, ма колико болујем, ма колико тугујем, болнији и тежи. Хвала на саслушању“.

3. Пешић

Градски одбор УВПС Новог Сада добитник овогодишње Повеље УВП Србије

ПРИЗНАЊЕ ЗА МАРЉИВОСТ

Сваки члан Градске организације УВПС поносан је на ово високо признање из разлога што га прихватамо првенствено као доказ марљивости и активности.

Без безрезервне подршке нашег бројног чланства не би било ни Организације, ни видљивих резултата - истиче Милорад Орељ председник Гро УВПС Новог Сада, овогодишњег славодобитника највишег признања УВПС.

Чланови новосадског Гро УВПС

Пред новосадског, Градска организација Удружења војних пензионера обухвата и чланство УВПС са територије осам војвођанских општина, Бечеја, Беоцина, Врбаса, Сремских Карловаца, Србобрана, Темерина, Титела и Жабља, у којима у девет градских и 34 сеоска насеља живи 2612 корисника војне пензије. Током једне године прилив нових чланова креће се од 70-100, што обезбеђује стабилан број од 1500 до 1650 регистрованих чланова. У новосадско УВП тренутно је уклањен 1581 члан, што износи око 61 одсто од укупног броја корисника војне пензије.

-Овим нисмо задовољни. Циљ нам је да бројка буде заокружена на барем 2000. Основа на којој желимо да базирамо повећање броја чланова су рад и резултати рада Гро. Пре свега саме канцеларије и Месних одбора на територији. Постигли смо да готово све професионалне официре и подофицире, након пензионисања, учлањимо у Удружење. Покушавамо да у већој мери активирамо кориснике породичне војне пензије који чине око једне трећине укупног броја војних пензионера - каже Орељ и додаје како добар део њих није упознат са радом Гро, па је стога штампан и Програм активности Градског одбора ко-

ји ће, ових дана, свим војним пензионерицама и корисницама војне пензије бити достављен на кућну адресу.

Најважније питање најлошије решено

Орељ цени да је поверење чланства у УВПС на изузетно високом нивоу. Основ за ову тврдњу је, како истиче, свакодневни рад руководства УВПС и Градског одбора на решавању питања од интереса за војне пензионере, који је препознало чланство. Кроз канцеларију Градског одбора годишње прође око 2000 војних пензионера са различитим захтевима и личним проблемима. Сви они оду изузетно задовољни односом и уважавањем.

- Захваљујући опипљивим резултатима рада УВПС се одбранио од бесомучних напада појединаца и самопрокламованих организација војних пензионера. Јачина и углед Градског одбора огледају се и у чињеници да нисмо имали ниједан покушај нарушавања рада. Практично, изузев појединачних случајева, немамо иступања из Удружења - истиче Орељ.

Са свим командама и јединицама Војске, и установама Министарства одбране остварена је изузетна сарадња. Огледа се у пружању помоћи војним пензионерима у

области здравственог осигурања, изради решења Команде гарнизона по на прописима заснованим захтевима војних пензионера, помажу у набавци канцеларијског материјала и пружањем других услуга. - Захвални смо Управи РгЦ МО Нови Сад на просторијама које користимо за рад Градског одбора. Присутни смо на свим свечаностима Прве бригаде КоВ, Речне флотиле, Управе РгЦ МО Нови Сад и ВМЦ Нови Сад. Спортски терени у склопу Дома Војске Србије на располагању су војним пензионерима три пута недељно. Други одсек Фонда СОВО је, за решавање рефундација трошкова лечења и других питања из њихове надлежностима, на располагању војним пензионерима сваким радним даном.

У протеклих неколико година са више удружења остварена је сарадња. Издваја се сарадња са Удружењем пензионера Града Новог Сада, Друштвом српских домаћина, Удружењем „Спорт за све релакс“, Удружењем мирнодопских и ратних војних инвалида, СУБНОР-ом града и покрајине.

-Иако сарадња са органима локалне самоуправе постоји, са њима нисмо у потпуности задовољни. Сарадњу смо остварили са члановима Градског већа задуженим за социјалну заштиту и спорт и омладину, и очекујемо помоћ у реализацији наших активности. За разлику од нашег, удружења регистрована у Граду имају значајну финансијску помоћ локалне самоуправе, док је основ финансирања нашег Удружења чланарина.

Стамбено питање једно је од најважнијих, а вероватно и најлошије решених статусних проблема војних пензионера. Они и након пензионисања још увек, са својим породицама, живе у тешким условима, као подстанари, или у вишедоценијским привременим смештајима у касарнама. Њихов положај додатно је отежан доношењем Решења о плаћању комуналних услуга.

Помоћ колегама у пословима администрације

О крајње лошем положају војних пензионера у Новом Саду говори и податак да у привременом смештају живи 131 породица са 350, а као подстанари близу 200 породица са око 520 чланова породице. То је једно од поља деловања на коме нисмо постигли ни приближно задовољавајуће резултате - наглашава Орељ.

Поред тога, војни пензионери без стана, изложени су и прикупљању разних докумената по захтеву стамбеног органа МО и Фонда СОВО. Уверења и потврде из Пореске управе, Катастра, МУП-а и друга плаћају се више хиљада динара, а често се траже и два пута годишње. У Удружењу изражавају част и задовољство што могу пружити барем делић помоћи колегама, али и сматрају да је део наведене администрације непотребан.

Проблема је било, има их, и биће их. Ипак у новосадској Градској организацији УВП Србије сагласни су како се они, у мањем или већем обиму, потпуно или делимично, могу решавати правним средствима и искључиво заједничким деловањем у оквиру УВП Србије. Овогодишња Повеља ветар је у леђа свим прегаоцима и члановима новосадског Удружења. Било то коме по вољи, или не.

Будимир М. ПОПАДИЋ

Обележена 23-годишњица врањских војних пензионера

РАДНО И СКРОМНО

Устаљени програм обележавања годишњице УВПС врањских војних пензионера прилагођен је новонасталим околностима, то јест чињеници да су редове организације заувек напустили председник ОпОр и члан Главног одбора УВПС Милорад Марковић и благајник ОпОд Томислав Миловановић.

Општинском одбору су још увек у сећању прошлогодишње свечаности када је у Врању обележено 22 године рада УВПС и 150 година од увођења војних пензија у Србији, чији је иницијатор управо био председник ОпОр Милорад Марковић.

Обележавању 23-годишњице УВП у Врању одржано је 20. септембра у великој сали Дома Војске Србије. Скупу су, поред чланова Општинске организације УВП Врања, присуствовали гости из 4. бригаде КоВ, Команде гарнизона Врање, Градског одбора Удружења пензионера Врања и Градског одбора СУБНОР-а Врања.

Након одавања поште преминулим члановима Општинске организације између два овогодишња скупа, потпредседник ОпОд Будимир Стриковић честитао је Дан УВПС - 16. септембар и у поздравној речи нагласио:

“Наше Удружење формирано са циљем да се и после активне службе у Војсци и даље дружимо, да једни друге не заборавимо и да се заједно и тако окупљени удружени лакше боримо и изборимо за своја законом стечена права и права која имамо као пензионисане старешине и КВП код Фонда СОВО, а сада Фонда ПИО Р. Србије, као и сва друга права која имају пензионери у Србији.”

Стриковић је још навео да се решавање дугова на име усклађене пензије одуговлачи и да је доста судских предмета који чекају на пресуђивање и извршење. Многи чланови Удружења у Врању, њих 26, преминули су а да нису дочекали разлику.

Осврнуо се и на иницијативу ОпОд упућену Главном одбору УВПС за покретање поступка код надлежних органа Републике Србије да се и пензионисаним старешинама доделе спомен-медаље за учешће у рату и рањавање у борбеним дејствима.

На седници је усвојен предлог да се за члана Главног одбора Удружења кооптира Воја Младеновић, председник НзОд Општинске организације УВП Врања и члан Скупштине Удружења, што је потврдио Главни одбор Удружења на седници 16. септембра.

Овогодишња признања додељена су најзаслужнијим појединцима:

Плакета УВПС додељена је Славољубу Петровићу и Владимиру Бранди. Захвалница УВПС додељена је: Драгану Мишићу, Јовици Димитријевићу, Ивану Лазићу, Милану Филиповићу и Милошу Јовићу.

Након поделе признања, јављајући се за реч од гостију, председник Градског одбора СУБНОР-а Врање Стојан Младеновић поздравио је скуп и честитао празник, иницирајући наставак добре сарадње СУБНОР-а и УВПС у Врању.

Владимир Бранда

У Крушевцу обележен Дан АБХО службе

ВЕЛИКИ ИСКОРАК

Делегација УВП Крушевац, са председником Душаном Самарџићем на челу, присуствовала је 28. септембра обележавању Дана службе АБХО Војске Србије у касарни „Цар Лазар“ у Крушевцу.

Свечаности су присуствовали: представник Кабинета МО пук Симиша Кресовић; представник Команде за обуку пуковник Милош Јаковљевић; представник Команде Копнене војске пуковник Слободан Стопа; градоначелник Крушевца господин Драги Несторовић са сарадницима; заменица начелника Расинског округа Љиљана Палуновић; представник Српске православне цркве; представник Полицијске управе Крушевац; директори јавних предузећа, културних и других установа града Крушевца; представници Удружења војних пензионера; Удружење бораца ослободилачких ратова; Организације резервних војних старешина; пензионисани припадници Центра АБХО и 246. бригаде АБХО и представници средстава јавног информисања.

У име припадника Центра АБХО и 246. батаљона АБХО, присутне госте поздравио је командант свечаности пуковник др Иван Лазаревић, који је између осталог рекао:

- Прва јединица противхемичке заштите, формирана је 28. септембра 1932. године, овде у Крушевцу, у војнотехничком заводу „Обилићево“. Она је од тада свим својим потенцијалима и ресурсима, утемељила сигуран правац трајног развоја и постојања службе атомско-биолошко-хемичке одбране, једне од најстабилнијих и најразвијенијих у региону.

Центар АБХО је носиоца индивидуалне стручно-специјалистичке обуке војника, различитих нивоа курсирања и усавршавања припадника Војске Србије, испомоћи у школовању кадета АБХ службе Војној Академији и подршке у реализовању преузетих државних обавеза.

На основу Одлуке министра одбране, Центар АБХО је реализујући структурне и организацијске промене, прерастао у Регионални Центар АБХО, водећи центар у региону за обучавање кадрова АБХО службе.

Центар АБХО је био носилац значајног броја активности међународне војне сарадње, дајући допринос репрезентативном представљању државе, министарства одбране, Војске Србије и Команде за обуку.

Центар АБХО је са Командом за обуку, 4. јуна ове године на војном комплексу Равњак, организовао и успешно реализовао командно-тактичку вежбу „Морава 2016.“ чија је тема била „Помоћ цивилним органима власти у отклањању хемичког акцидента“. На вежби је било ангажовано више од 250 људи и 60 моторних возила, а пратили су је високе државне и војне званице.

Центар АБХО је у претходном периоду на пољу издавачке делатности израдио више од 20 тактичко-техничких приручника АБХО, две књиге нивоа монографије, три

упутства из надлежности АБХО службе за ниво Војске Србије, а тренутно се ради на активирању издавања стручног часописа „Регионални билтен АБХО“. Центар АБХО је унапредио и модернизовао инфраструктуру за обуку и у потпуности ставио у функцију 14 кабинета и учионица из стручно-специјалистичких области АБХО као и РХ лабораторију. Први пут је успостављен кабинет биолошког оружја, кабинет за симулације из Тактике АБХ службе и кабинет за топографију АБХ службе, а опремљени су најмодернијим средствима за медицинску подршку обуке са реалним агенсима у лабораторијским и теренским условима. Просторије за смештај полазника курсева у складу су са највишим стандардима.

Батаљон (246) АБХО је основна тактичка јединица Службе АБХО, у саставу Копнене

Свечани строј приликом обележавања Дана АБХО

Војске, опремљен и оспособљен да делом јединица или у целини, планира, организује и спроводи посебне мере противнуклеарног, противхемичког и противбиолошког обезбеђења у мисијама Војске Србије и носилац је оперативних задатака на целој територији Републике Србије. Настављајући традицију учешћа наше Војске у мултинационалним операцијама Уједињених нација од 1956. године на Синају, у оквиру контингента Војске Србије из 246. б АБХО био је ангажован стрељачки вод у Републици Кипар, мисија која је трајала шест месеци и у којој су постигнута високи резултати. Расположивим људством и техником 246. б АБХО је укључен у реализацију задатака на обезбеђењу државне границе, на водоснабдевању и хигијенском купању припадника Војске Србије и Министарства унутрашњих послова, и са стрељачким водом на задатку обезбеђења државне границе према Републици Бугарској.

Заједничким радом Центра АБХО и Сектора за ванредне ситуације МУП-а Републике Србије формирана је опремљена и обучена прва модел-јединица РХБ Цивилне заштите у Крушевцу.

Гостима је приређен тактичко-технички збор, где су била приказана најсавременија средства и опрема са којом Служба АБХО располаже.

мр Александар Симоновски

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у септембру 2016. године

ПОТПОРА ЗА 18 ПОРОДИЦА

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, односно Изврши одбор УВПС је на седници одржаној 7. октобра 2016. године, размотрио захтеве достављене у септембру 2016. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5, а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника

ОпОр Ужице ТД: 33.000,00 - по члану 5.758,09 динара,
ОпОр Лозница ЖМ: 29.000,00 - по члану 9.047,53 динара,
ОпОр Зрењанин СП: 33.000,00 - по члану 4.401,94 динара,
ОпОр Крагујевац ВЗ: 36.000,00 - по члану 6.665,44 динара,
ОпОр Нови Сад БС: 36.000,00 - по члану 10.515,10 динара,
ОпОр Ниш СВ: 36.000,00 - по члану 10.809,91 динара,
ОпОр Ужице ЈЖ: 33.000,00 - по члану 7.627,11 динара,
ОпОр Прокупље СД: 29.000,00 - по члану 10.543,07 динара,

Б) Здравствено збрињавање

На основу члана 5, а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. Правилника,

ОпОр Чукарица ДЈ: 20.000,00 - по члану 16.684,39 динара,
ОпОр Обреновац ЂС: 15.000,00 - по члану 21.684,39 динара,
ОпОр Нови Београд БД: 15.000,00 - по члану 19.343,39 динара,
ОпОр Прокупље ДД: 12.000,00 - по члану 19.298,37 динара,
ОпОр Панчево ПБ: 15.000,00 - по члану 13.263,08 динара,
ОпОр Чукарица ЉБ: 12.000,00 - по члану 19.002,33 динара,
ОпОр Шабац СС: 10.000,00 - по 19.893,20 динара,

Ц) на основу члана 4. став 2. Правилника

ОпОр Чачак АЗ: 20.000,00 - по члану 41.825,43 динара,
ОпОр Палилула ЈМ: 20.000,00 - по члану 27.493,30 динара,
ОпОр Земун ЈД: 20.000,00 - по члану 17.332,37 динара,
Новчана средства су пренета на текуће рачуне 7. октобра 2016. године

Извршни одбор

Објашњење за употребу идентификационих картица здравственог осигурања

И ДАЉЕ ВАЖЕ ЗДРАВСТВЕНЕ КЊИЖИЦЕ

После дописа које је Удружење војних пензионера Србије упутило Фонду за социјално осигурање војних осигураника поводом употребе идентификационих картица здравственог осигурања, из те установе стигло је следеће објашњење:

„Фонд за социјално осигурање војних осигураника је током 2010. и 2011. године војним осигураницима издао одређени број картица здравственог осигурања. Једном делу картица важност је истекла у 2015. години, а другом делу картица истиче у 2016. години.

С обзиром да постојећим картицама здравственог осигурања није могуће продужити рок важења, Фонд за социјално осигурање војних изасланика је у обавези да приступи опозиву серти-

фиката за картице здравственог осигурања које су истекле, тј. Да изврши опозив свих изражених картица здравственог осигурања.

У вези са наведеним обавештавамо вас да је картица здравственог осигурања била саставни део здравствене књижице војног осигураника и да се овера види искључиво у здравственој књижици. Картице здравственог осигурања војних осигураника, које је издао овај фонд нису валидне за проверу осигурања војних осигураника. Такође напомињемо да картице здравственог осигурања нису изражене за све војне осигуранике, те да у том смислу она и не може бити документ за утврђивање осигурања.

Сходно томе, приликом прије-

Поклоничко путовање на Свету Гору

СВЕТИЊИ У ПОХОДЕ

Чланови Клуба генерала и адмирала Србије, официри, подофицири цивилна лица у пензији и некадашњи војници од 14. до 19. септембра посетили су Свету Гору атонску у организацији Поклоничке агенције СПЦ „Доброчинство“. Током путовања посетили су гробље на Зејтинлику у Солуну, где им је, опхрван болешћу, говорио чика Ђорђе Михајловић, цитирајући песме Војислава Илића Млађег као најбољег рецитатор инспирисан саставом посетилаца.

Пут по монашкој држави отпочео је у манастиру Хиландар пријемом у гостопримници и смештајем у просторијама спремљеним чистунском пажњом. Након упознавања са манастирским комплексом, поклоници су присуствовали литургији у цркви Светог Саве. Вечера са монасима у тишини манастирске трпезарије оставила је неизбрисив утисак реда и пажње који се после молитви посвећују гостима. Литургија од четири сата ујутру до осам сати оставила је најснажнији утисак на све. На вечерњем пријему код јеромонаха Доситеја генерали су уручили књиге и поклоне за манастир. Своје ауторске књиге оцу Доситеју предали су и генерали Милош Ђошан и Петар Шкрбић.

Манастирске стазе одвеле су сутрадан поклонице у центар Монашке државе Кареју. Дивљење руским и грчким црквама украшено је и причом о протима који своју службу обављају у једногодишњем мандату без права на продужење. Они се бирају из редова игумана, бугарске, грчке, руске и српске цркве које имају манастире на Светој Гори.

Најснажнији утисак је посета испосници Светог Саве, где су поклоници заједно са монасима отпевали песму Светитељу Сави и покушали да доживе снагу молитви у ћелији у којој се молио српски светитељ.

„Доброчинство“ је на савршен начин организовало ово поклоничко путовање и њихови врсни водичи Драган Јовановић и Владан Сеферовић нису крили да су били инспирисани саставом поклоничке групе којој су посветили повећану пажњу и свој задатак извршили на високом нивоу.

П. Шкрбић

ма војних осигураника у здравствене установе из Плана мреже РФЗО, проверу здравственог осигурања војних осигураника треба вршити искључиво на основу здравствене књижице. Дакле, једини документ који је валидан за утврђивање својства војног осигураника је здравствена књижица. О овоме је обавештена и Дирекција републичког фонда за здравствено осигурање, а која обавештава своје филијале и цивилне здравствене установе из Плана мреже РФЗО. Убудуће не би требало да долази до оваквих и сличних проблема. Уколико би и дошло до појединачних проблема додали смо и контакт-теле-

фоне (011 32 03 290; 011 32 03 207; 011 32 03 201 и 011 32 03 543) на које се здравствене установе могу информисати о статусу војних осигураника.

У местима где не постоји војно-здравствена установа војни осигуранци могу несметано да користе примарну здравствену заштиту у цивилним домовима здравља.

Што се вашег предлога да налоге за исплату путних трошкова прима и одређује 1. група (за послове са војним осигураницима – Крагујевац) тиче, узео се у разматрање јер је сличан предлог достављен и из 1. групе. Наведено питање ће се разматрати у наредном периоду”.

Обележана двадесетогодишњица формирања Градског одбора УВПС у Пироту

ПЛАКЕТЕ И ЗАХВАЛНИЦЕ ЗА НАЈАКТИВНИЈЕ

И није могло лепше и свечаније да се обележи двадесетогодишњица постојања и рада Градске организације Удружења војних пензионера у Пироту, него да том догађају – свечаној седници, одржаној 7. октобра у просторијама Дома ВС – присуствују гости из Ниша и Београда, председник УВПС, генерал-потпуковник у пензији Љубомир Драгањац, и генерал-потпуковник Милосав Симовић, командант Копнене војске ВС, а и представници институција и стари пријатељи из Пирота, директорка општинске филијале ПИО, госпођа Оливера Антић и госпођа Марија Станковић, директорка ДДОР Дунав осигурања у Пироту.

Присутне на свечаној седници најпре је поздравио Драган Петровић, председник општинског одбора УВПС. Осврћући се на рад Удружења у протеклих двадесет година, Петровић је посебан акценат ставио на стварања услова општинске организације пензионера у Пироту за окупљања и бројне активности. Иста-

као је, притом, да су захваљујући доброј сарадњи са надлежним из локалне власти града Пирота обезбеђене просторије у Дому војске, који припада граду. Драган Петровић је говорио и о чланству и бици за omasовљавање редова Удружења. Говорио је о бризи за своје чланове, о обиласку болесних и изнемоглих

пензионера, не само на подручју Пирота, већ и у суседним општинама – Димитровграду, Бабушници и Белој Паланци.

После кратког излагања председника ОпОд, присутним се пригодним говором обратио Љубомир Драгањац. Он је говорио о свекупним проблемима које тиште војне пензионере, о њиховом и статусу супруга преминулих пензионера.

- Чине се напори да се најугроженијима помогне, казао је Драгањац и наставио. Закидане су пензије војним пензионерима, а зашто тешко је објаснити. Наиме, уместо 11,06 одсто, за колико су усклађене пензије цивилним пензионерима, уживаоци војних пензија добили су само 6,85 одсто.

Драгањац је затим говорио о одлуци Главног одбора војних пензионера Србије, а на иницијативу и предлог пензионера, да се покрене народна иницијатива за враћање дела пензије, узете пре две године. С тим у вези ће се у свим општинским и градским организацијама предузети седмодневно потписивање о укидању закона којим су умањене пензије. Како би се и коначно успело у остваривање права пензионера, јер је било речено да ће умањење трајати само две године, организоваће се потписивање војних и цивилних пензионера, па и доброг дела грађана Србије који подржавају иницијативу.

На свечаности су уручена и овогодишња и признања Удружења. Плакете УВПС су додељене Драгану Петровићу, Живораду Ђирићу и постхумно Бориславу Жајићу. Захвалнице су уручене Милану Крижању и Стеви Панакијевском. Плакете и захвалнице добитницима је уручио председник УВПС Љубомир Драгањац.

Посебан утисак на присутне оставило је присуство генерал-потпуковника Милосава Симовића, команданта КоВ ВС. Он је пожелео дуг и срећан живот колегама и навео свој однос према пензионисаним старешинама да никада није одвајао пензионере од професионалних припадника војске Србије. Генерал Симовић је међу војним пензионерима познат по томе што им је у готово свим приликама излазио у сусрет њиховим оправданим захтевима. Истичемо и чињеницу да се генерал Симовић срдечно поздравио са сваким од присутних. Посебно интересовање исказао је за проблеме које тиште војне пензионере.

С. Панакијевски

Редовна годишња скупштина Градске организације УВП Крушевац

СУМИРАНИ РЕЗУЛТАТИ

У препуној сали дидактичког кабинета, у крушевачкој касарни „Цар Лазар“, 20. септембра одржана је редовна годишња Скупштина Удружења војних пензионера Крушевца, на којој су сумирани резултати рада, за протекли једногодишњи период и одређени плански задаци за наредни период.

Скупштину је отворио председник Градске организације Душан Самарџић и том приликом поздравно присутне госте: председника ИзОД Зорана Вучковића, председника Команде гарнизона мајора Хајрудина Муртића, представника 246. 6 АБХО потпуковника Љубишу Карића, представника Градске организације РВС Слободана Лазића, председника СУБНОР-а Крушевац Илију Омића, председника Градске организације УВП Краљево Рајка Марашевића и представника средстава јавног информисања.

Минутом ћутања потом је одата пошта члановима Удружења преминулим између две скупштине.

Подносећи извештај за претходни једногодишњи период, председник Самарџић је веома сажето представио бројне активности. Тежиште рада ГрОд УВП Крушевац било је усмерено на реализацију задатака из домена статусних, социјалних и здравствених проблема, као и пружање помоћи КВП на остваривању права која им по важећим прописима припадају. Говорећи о проблемима који су битно утицали на статус војних пензионера у остваривању права из области пензијског и инвалидског осигурања, као и стамбеног обезбеђења, председник ГрОд је посебно нагласио мере које Главни одбор УВПС предузима на плану очувања војно-пензионерског система и заштити права КВП, утврђених Уставом и законима.

У даљем излагању председник Самарџић је таксативно навео главне активности за протекли период: обилазак старих и болесних од стране здравствене комисије; обезбеђење солидарне помоћи за КВП у износу од 283.000 динара; учешће на манифестацијама поводом значајних датума из историје са полагањем венаца за Дан победе, Видовдан, Дан почетка агресије НАТО-а, Дан ослобођења и слично; учешће у обележавању Дана јединице и служби у Гарнизону, као и у раду сродних организација, које делују у Крушевцу; дружење чланова Удружења, информисање чланства и друго.

Општи је закључак да је било много активности, да се оне не би могле реализовати без изузетне

помоћи и сарадње Команде гарнизона, Центра АБХО, 246. 6 АБХО, Гарнизонске амбуланте – Одељења за здравствену заштиту, 4. групе Фонда за СОВО, чланова Градског одбора и повереника.

Извештај Надзорног одбора о пословању ГрОр у анализираном периоду поднео је председник НО Бранко Грубић, истичући да није било неправилности у раду, да постоји сва прописана евиденција о приходима и расходима, и да се води по Правилнику о рачуноводству. Закључио је да су у протеклом периоду све активности ГрОд УВП Крушевац извршене у складу са Статутом УВПС и Правилником о рачуноводству, а у корист чланова УВП Крушевца.

Учествујући у раду редовне Скупштине председник ИзО Зоран Вучковић је детаљно информисао чланове Удружења о битним питањима којима се бави Главни одбор и ИзОд УВПС. Дата су исцрпна објашњења шта је војно-пензионерска организација до сада урадила и шта планира да предузме у наредном периоду. Говорио је о подношењу народне иницијативе за доношење Закона о поништењу Закона о привременом уређивању начина исплате пензија, затим о новинама у вези са остваривањем права на социјалну и хуманитарну помоћ у Удружењу. Вучковић је присутне информисао и о стамбеној проблематици и које мере Гл Од предузима ради побољшања стамбеног обезбеђења. Нагласио је, да је комуникација УВП са чланством сада много бржа, боља и конкретнија, јер се све најважније информације у врло кратком времену стављају на сајт УВПС и чине доступним свима који то желе. Председник Зоран Вучковић је посебно апострофирао грубо кршење најважнијих права, нагласивши да не желимо да у било чему будемо привилеговани, него једино на чему с правом упорно инсистирамо јесте поштовање Устава и закона.

Поводом 23-годишњице оснивања и рада УВПС обављено је уручивање признања. Захвалница УВПС додељена је Титусу Драгићу, потпредседнику ГрОд Крушевац, а књиге су додељене Горану Мишковићу, секретару ГрОд и Слободану Ђекићу, члану ГрОд УВП Крушевца.

Најуспешнијим такмичарима у шаху и стоном тенису такође су додељене дипломе.

Након свечаности настављено је дружење гостију, чланова Одбора и чланова Удружења уз организован ручак.

мр Александар Симоновски

Из активности подморничара Србије

СВЕТСКИ КОНГРЕС У БЕОГРАДУ

Подморнички ветерани који живе у Србији окупљени у Удружење грађана „Подморничар“ могу се сврстати међу успешнија ветеранске организације у земљи. У Свечаној сали Дома РВ и ПВО они су 8. октобра организовали Годишњу скупштину, којој су присуствовали и подморнички ветерани из Словеније, Хрватске, Македоније и Црне Горе.

Извештај о активности Удружења у минулих дванаест месеци поднео је председник Драган Косановић. Између осталог наведено је да се с нестрпљењем очекује допрема подморнице 911 из Тивта у Београд, коју је Влада Црне Горе поклонила као музејски експонат Министарству одбране Србије, а чије ће уређење за представљање јавности бити незамисливо без учешћа подморничара.

Договорено је да се прионе на писање књиге насловљене „Приче из дубине“ како би се трајно сачували од заборавља догађаји везани за југословенско подморничарство.

Чланови су обавештени и о својеврсном подвигу неколицине ветерана који су успели да на овој годишњици 53. конгресу међународних подморничких удружења у Пули сјајном презентацијом могућности удружења и Београда добију организацију 56. конгреса 2019. године у Београду. Радни слоган кандидатуре, по речима пуковника Милана Комара који је припремао презентацију био је „Светска подморничка елита на Дунаву – Београд 2019.“

Било је импресивно видети подморничке асове бројних земаља, међу њима и команданте нуклеарних подморница и адмирале - шефове делегација Шведске, Турске, Русије, Француске, Италије, итд - како на гласању одушевљено подижу руку за конгрес у Београду.

У делегацији српских подморничара на конгресу у Пули били су Милан Комар, Милисав Мијовић, Бошко Иванић и Никола Оташ.

Врло успешном оцењена је изложба портрета-карикатура шефова делегација, коју је приредио Никола Оташ.

На Скупштини је усвојен прелог састава Организационог одбора који је добио задатак да припреми конгрес подморничара у Београду.

3. Пешић

Милан Комар образлаже кандидатуру Београда за светски конгрес подморничара

Отворена изложба „Војвода Петар Бојовић – знамења славе и части“

ПРВОРАЗРЕДНИ ДОГАЂАЈ

У Великој галерији Дома ВС свечано је отворена изложба „Војвода Петар Бојовић – знамења славе и части“ на којој су, у организацији Генералног секретаријата председника Републике Србије, Медија центра „Одбрана“ и Народног музеја Чачак, јавности први пут представљена сва одликовања која је тај велики српски војвода поседовао.

Свечаности су присуствовали министар одбране Зоран Ђорђевић и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић са сарадницима, генерални секретар Председника Републике Србије, представници Српске православне цркве и други многобројни гости из Министарства одбране и Војске Србије.

Отварајући изложбу министар одбране Зоран Ђорђевић је нагласио да се тим чином седамдесет година после смрти великог војсковође и ратника исправља неправда и одујује дуг потомаку човеку који је према речима Николе Пашића „један од наших изузетних војсковођа, који је своју верност отаџбини и круни доказао у свим бојевима и биткама. Он има велико срце и још већу душу. Он је сопственим животом осведочио да је лакше бити јунак у рату него у миру... Вођен официрски знањем и официрском чашћу постао је симбол истинске оданости отаџбини и народу.“

– Колико је савремена мисао војводе Бојовића сведоче његови списи о војној професији. „Војска је уређена и наоружана снага једне земље чији су задаци да брани отаџбину споља од непријатеља и да буде потпора реда и законитости изнутра“..., говорио је Бојовић. Војвода је увек био међу најбољима, од школе до војводског чина. Био је интелектуалац, писац, преводилац, ауторитетом и угледом величина међу војницима и официрима. Последњих година година отпочела је одређена рехабилитација његовог дела и личности, заслуга и части. За велики број одли-

ковања се дуго сматрало да су изгубљена, али су, аманетом његове породице сачувана и први пут после 56 година званично изложена на изложби у Председништву Србије. Овом изложбом придружимо се обележавању 100 година од Првог светског рата и представљамо јавности и будућим генерацијама лик и дело војводе Петра Бојовића. То је и својеврсно подсећање на то ко су били и какви су били наши преци, рекао је, између осталог министар Ђорђевић.

О Петру Бојовићу и неправди која га је пратила кроз каријеру, нешто више рекао је директор Медија центра пуковник Стевица Карапанџин који је нагласио да из дана у дан расте број оних који се боре за допуну сећања и отклањање неправди учињених војводи Петру Бојовићу.

– Реч је о човеку подједнаких ратоводствених способности у односу на њему равне, а који је предњачио у знању и образовању, о човеку искрено побожном, изразито патријархалног васпитања, несебичне љубави према млађем и беспоговорног послушања према старијем. Али не и покорном. О војсковођи високих моралних начела, који је још у родитељском дому изградио чврсте и непоколебљиве ставове части и достојанства. Зато није лако одговорити на питање зашто је толико запостављан и понижаван, рекао је пуковник Карапанџин, додајући да је за одговор на то питање потребно поседовати знање, посвећеност и труд, као и храброст.

У културно забавном делу свечаности учествовали су Гудачки квартет оркестра „Станислав Бинички“, глумац Здравко Малетић из „Књажевског српског театра“ у Крагујевцу, који је монодрамом „На таљигама у вечност“ дочарао лик и дело војводе Петра Бојовића и Мешовити хор Министарства одбране и Војске Србије.

Старији водник у пензији Митар Паликућа,
бронзани параолимпијац из Рија

ВЕТЕРАН НА ОЛИПИЈСКОМ ПРЕСТОЛУ

По повратку из Рија на освојеној медаљи честитали су му председник Републике Србије Томислав Николић, министар одбране Зоран Ђорђевић, начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић и други

Упорност му донела велики успех: Митар Паликућа

Већ по традицији, након сваких Летњих олимпијских игара, одржавају се Параолимпијске игре. Тако је било и овог лета у Рио де Жанеиру, где су на спортска боришта изашли спортисти-параолимпијци. Њих 4500 из више од 150 земаља света, борили су се за спорски престиж, да победе себе и своје ограничене могућности, да се оките олимпијским медаљама. И наша земља је имала 16 такмичара и у неколико дисциплина, наши спортисти су освојили девет медаља (три златне, две сребрне и четири бронзане). Прву медаљу за нашу земљу је 12. септембра 2016. године, у борби за треће место у стонотениском турниру, освојио Митар Паликућа и тако обрадовао своје најмилије, породицу и пријатеље, али и припаднике нашег РВ и ПВО, јер је Митар некада био припадник овог вида наше војске.

Професионалну војничку каријеру започео је као ученик Средње војне ваздухопловно-техничке школе у Рајловцу, а услед ратних дешавања четврту годину завршава у сомборској касарни „Аеродром“. Следе прва служба авио-механичара на авионима МиГ 21 у Ваздухопловнотехничком батаљону на аеродрому Батајница, преквалификација, прекоманда у шабачку касарну „Церски јунаци“, међу понтирице. На свом првом задатку у новој јединици, са војником који га је возио у службеном возилу, доживљава саобраћајну несрећу. Остаје непокретан од појаса на доле... Саобраћајна несрећа и повреда

кичене моздине везују га за инвалидска колица.

-Пре повреде бавио сам се спортом и играо фудбал за неколико општинских клубова. И то не тако лоше, па сам 2000. године проглашен и фудбалером године Општине Шабац. То ми је вероватно и дало онај почетни импулс да пребродим свој хендикеп. - каже Митар.

Након тога тече дугогодишњи опоравак и велики број операција. ВМА, ортопедска болница „Бањица“, бање, војна болница у Мељинама... 2003. године је послат у инвалидску пензију.

Не мислећи се са судбином, већ осведочени животни борац учлањује се у шабачко Удружење паралегицара и почиње да игра стони тенис. Након неколико година стонотенисерски Митров таленат препознаје селектор и тренер Златко Кеслер, који му је препоручио професионалног тренера Слободана Поповића.

До 2010. године је играо у седмој класи - стојећи, а од тада уз препоруку са ВМА наступа у петој класи из инвалидских колица. Тада добија и позив за репрезентацију и први наступ има у Мађарској 2011. године.

Због услова прилагођених инвалидима на СПЕНС-у, прелази са породицом да живи у Нови Сад, где тренира и одатле наступа за репрезентацију на турнирима и првенствима.

-Живим животом попут свих професио-

налних спортиста. Тренинзи два пута дневно, по два сата, од понедељка, до петка, уз доста одрицања која захтева бављење врхунским спортом. Време између тренинга посвећујем породици.

И супруга Милица свесна је тога, па се она и двогодишњи син Максим одричу много тога зарад његових спортских резултата. У породици је све ствар разумевања, договора и толеранције, а без подршке породице, каже Митар, не би било ни оваквих спортских резултата.

У Сплиту, на Европском првенству 2011. године осваја прво злато екипно и бронзу у синглу. У Италији у Лињану 2013. године, екипно сребро, сингл-бронза. У Кини, на Светском првенству 2014. године осваја сингл бронзу. Бронзу је освојио и 2015. у Данској на Европском првенству. Светске и европске купове и турнире многобројне да не набрајамо....

Имао је позив и за Олимпијад у Лондону, али је отишао други такмичар због вајлд карте. За Рио се квалификовао након скрининга двогодишњих резултата и добио је позив од организатора.

Прошле Параолимпијске игре мимоишле су га „за длаку“, ипак то га није обесхрабрило. Учешћа на великим такмичењима су га јачала и довела до жељене Олимпијаде.

- Стекао сам једно ново, велико искуство. На таквом такмичењу треба се борити, показати зубе. Ја сам то успео. Мислим да сам надиграо чак и самог себе. У борби за бронзу противник ми је био изванредан играч из Норвешке са којим сам се до сада сусретао 12 пута. У једанаест дуела ме је побеђивао, овог, дванаестог, победу сам извојевао ја. Каже ми тренер да сам играо као у транс. Верујем му. А бити на постољу, с олимпијском медаљом око врата и гледати како се на јарбол подиже и заостава твоје земље радостан је, и неописив тренутак.

По повратку из Рија угостили су га и честитали му освојену бронзану олимпијску медаљу председник Републике Србије Томислав Николић, министар одбране Зоран Ђорђевић, начелник Генералштаба генерал Љубиша Диковић, председник покрајинске Владе Игор Мировић и градоначелник Новог Сада Милош Вучевић. Својим комшијом диче се и сви станари зграде у новосадском насељу Телеп. Након победничке серве у Рију и вести о избореном трећем месту и освојеном бронзаном одликују, на видном месту улаза у зграду и лифт, Скупштина станара поставила је натпис „Комшија, честитамо на освојеној медаљи!“.

-Срећна сам што Митар ради оно што воли, оно што га испуњава. Када је он задовољан, задовољна је и цела породица. - каже супруга Милица која ускоро очекује рођење двојки, па ће тако ова скромна породица, поред двогодишњег Максима, бити увећана за још два нова члана, две најсјајније медаље.

Наш већ искусни параолимпијац и те како је свестан да је медаљу лакше освојити него сачувати, па већ креће са припремама за предстојеће овогодишње Државно првенство. Идуће године очекује га учешће на два велика такмичења, Светско екипно првенство за особе са инвалидитетом у Братислави, и Европско у Словенији.

Будимир М. ПОПАДИЋ
Милан РАКИЋ

Лице са насловне стране

НАШ ЧИЧА
ЂОРЂЕ

Много је бора на лицу Ђорђа Михајловића исписаних сећањима. Да има времена, а нема, јер посете сваког тренутка стижу, а он је овде и водич, и чувар, кустос који тумачи историју... много би имао тога да исприча. А жури и када закопчава последње дугме под грлом своје војничке кошуље, на чијем је рукаву грб Србије. На глави му шајкача.

Ђорђе Михајловић у разговору са земљацима Србима

Мало је људи у Србији, а и шире који нису чули за Ђорђа Михајловића легендарног чувара српског гробља „Зејтинлику“ у Солуну. Више од пола века дочекује и испраћа потомке српских ратника страдалих на Солунском фронту у Првом светском рату. Показује им где су похрањене кости њихових предака и чува хумке око осам хиљада српских страдалника.

Први чувар гробља био је Ђорђевић деда, солунски добровољац Саво Михаиловић, Србин из Грбља код Боке которске. Саво је сакупио своје мртве другове и саборце, а потом их је чувао до своје смрти 1928. године. После смрти и сам се придружио својим саборцима, сахрањен је на Зејтинлику. Њега је наследио Ђорђевић отац, Ђуро Михаиловић, који је током Другог светског рата сачувао гробље и његове реликвије од нацистичке пљачке. Кад је Ђуро умро 1961. године био је сахрањен уз оца на Зејтинлику, а дужност чувара гробља припала је Ђорђу, последњем мушком потомку из лозе Михаиловића.

Када су Ђорђа новинари једном приликом питали ко ће да га наследи, одговорио је:

„Ко ће да ме наследи, питате ме? Не умест да вам одговорим. Судбина ми није подарила сина. Да јесте, ја бих му, данас, овако казао: преузми ти овде заставу, тако су мене моји Михајловићи заветовали. Они су говорили: док држиш заставу, држи и она тебе.“

Бдије над уснулим пуковима

Његова „застава“ је да служи Зејтинлику, српском војничком гробљу. Да бдије над уснулим пуковима осам хиљада ратника који су се, после страшне голготе и пробоја Солунског фронта, жртвовали за отаџбину Србију. Даровали јој оно најдрагоценије - сопствене животе.

Они су све нас надвисили својим јунаштвом и љубављу према отаџбини - каже нам.

Деда је био солунски добровољац, желео је да овде остане вечно. Отац се скупио, оженио Гркињом, као и ја. Заједно смо, ту, на услузи. И поносни смо за овакво поверење.

Поранио је Ђорђе Михајловић, као сваког дана, и овог - пре сунца да отвори гвоздену капију гробља. Да почисти улаз. Уреди парцеле и стазе између белих мраморних крстова. Оплеви траву, уклони пале грање чампреса и увеле цветове олеандера. Упали прве свеће, долије зејтин у кандилима. Обрише иконе и фотографије ратника, донете из отаџбине. Сваког дана изгланца и

дуге ходнике костурнице, у којој су касете са остацима именованих и неименованих бораца Дринске, Дунавске, Моравске, Тимочке... дивизије. Потом долије ракију, завичајну, попуни табакере „дрином“ без филтера.

Година рођења садашњег чувара Зејтинлика Ђорђа Михајловића (1928) је година смрти деде Сава.

Он је, несрећан, прикупљао кости сабораца од Горничева до Битоља, са Кајмакчалане, Ветерника, Доброг Поља, Кожара и Козјака - набраја Ђорђе. Вадио их из плитких гробова са усамљених кота. Са којеквих чука. И камењара. Није успео да сав посао позавршава. Али је имао ко да га замени. Мој отац Ђуро, он је све до смрти, а то је било 1961. године, чувао ово свето место. Мени је казао: ти ме наследи. То је част, рекао ми је. А част, сине, нема цену. Застава коју држиш, да не падне... Тако је њему говорио његов отац, тако он мени... И ја се надам да ћу до краја живота, како-тако, да служим овом светилишту.

Служим овима који су нас надвисили

Теку потом сећања. Нижу се слика за сликом. Ко је све ово место и када походио. Ка-

НАЈДРАЖИ ПОКЛОН

Пре комеморативне свечаности одржане 1. октобра 2016. године у Солуну, председница Удружења породица палих бораца у ратовима од 1991. године Добрела Копривица уручила је Ђорђу Михајловићу необичан поклон наше редакције: „Војни ветеран“ од пре две године (септембар 2014. године), на којој је он на насловној страни. Погледавши новину, озареног осмеха, кратко је рекао: „Ово ми је најдражи поклон“.

Фотографија која је објављена пре две године на насловној страни настала је приликом комеморативне свечаности у Зејтинлику, када је старина Ђорђе прихватио венце које су доносили грчки војници и предавао их делегацијама за полагање. При томе је сваки пут војничким поздравом одавао почаст српским јунацима који почивају на солунском војничком гробљу. Том догађају присуствовали су представници Удружења војних пензионера Србије који су тада кренули путевима наших ратника кроз Србију, преко Црне Горе и Албаније до Крфа и Поликастра у Грчкој до стратишта у Македонији.

ко су изгледале прве задушнице. Како је деда Ђуро, Немцима, када су дошли 1941. да опљачкају маузолеј, рекао: „Не дирајте то, ту почивају и ваши сународници... Па, ово Н. Н., је „непознати Немац“. Тако су, прича данас његов син Ђорђе, пљачкаши одступили... Бескрајни низ слика заустављен је у сећању деда Ђорђа Михајловића, унука Савова и сина Ђурова... Њему су, каже, најболније биле оне из сусрета са преживелим ратницима. Памти сваког по имену. И, који је од њих одакле. Па, и данас, довољно је да посетилац каже презиме, а деда Ђорђе ће рећи одакле је. И колико српских војника, из тог места, почива овде на гробљу над којим он бди.

Много је бора на лицу Ђорђа Михајловића исписаних сећањима. Да има времена, а нема, јер посете сваког тренутка стижу, а он је овде и водич, и чувар, кустос који тумачи историју... много би имао тога да исприча. А жури и када закопчава последње дугме под грлом своје војничке кошуље, на чијем је рукаву грб Србије. На глави шајкача. И ништа није у таквом сагласју са овим местом као Ђорђе Михајловић.

Деда Саво је пренео на мог оца ове речи, а он их је испричао мени: не заборави, сине, никада бол са којим су наши, српски војници, хранили чежњу за повратком кући, робовали крваво парче своје земље да би се у њу вратили. Да загреју породице које их нису дочекале. Децу, која их нису упамтила. Данас ја ово говорим њиховим потомцима. Они плачу. Кажу: да им се барем овим сузама одужимо. Ја те сузе поштујем, али их не волим. Одговорим им: децо, ваш дуг није да плачете, већ да не заборавите јунаке. Ниједан народ није имао среће у заборува таквих ратника.

Време, као песак кроз прсте, цури, цури... Овога дана, Ђорђе Михајловић неће стићи чак ни да руча. Десет хиљада квадратних метара, на којима је српско војничко гробље смештено, ваља обићи. Уредити. И још седам стотина квадрата костурнице.

Разумите, децо, понос је то што служим овима који су нас надвисили - рекао је.

По подне ће обављати исти посао, као и пре поднева. А увече, кад месец заплви небом, као онај брод са Крфа, он пали канделабре, пребирајући по успоменама. Пита се која ли је по реду ово ноћ мртвима у подножју Магленских планина.

Одликован је јула 2014. године Орденом српске заставе другог степена

Многи припадници Војске Србије предстојеће јесење и зимске месеце, како ствари стоје, провешће на терену — осим у Копненој зони безбедности, ангажовани су, заједно с полицијом, и на заштити граница Србије због мигрантске кризе. Ипак, то се неће одразити на редовне задатке Војске која би током наредне године требало да добије и дугонајављивана савремена техничка средства, од вишецевних бацача ракета до ловачких авиона. О овим и другим темама, укључујући и све чешће помињање враћања обавезног служења војног рока, за „Политику“ говори генерал Љубиша Диковић, начелник Генералштаба ВС.

Последњих недеља сведоци смо затегнутих односа у региону. Постоји ли у овом тренутку војни ризик по Србију, имајући у виду збивања у Хрватској, БиХ, Македонији, као и на Косову и Метохији?

Војни ризик по Србију је мало вероватан. Факторе угрожавања безбедности углавном представљају невојне претње, карактеристичне за све земље Балкана: илегалне миграције, албански и исламски екстремизам и међународна мрежа организованог криминала. Повишене политичке и међуетничке тензије у појединим деловима региона несумњиво неповољно утичу на положај српске заједнице у БиХ и Хрватској. Безбедност Срба на Косову и Метохији угрожавају албански екстремисти, неприхватање обавеза Бриселског споразума, висок ниво корупције и организованог криминала и недостатак владавине права. Не треба потценити ни деловање радикалних исламиста на Косову и Метохији, па ни притисак на локалне хоће које се супротстављају екстремистима, што није непознато. О томе је писао „Њујорк тајмс“.

Да ли вас брине наоружавање Хрватске, као што је набавка немачких самоходних хаубица и америчких борбених хеликоптера?

Свако јачање војних потенцијала суседа изазива повећану медијску пажњу, опрез и питање о намерама. С друге стране, легитимно је право сваке земље, па тако и Републике Хрватске, да развија и опрема своје оружане снаге. Грађани Србије, међутим, немају разлога за страх и бригу. Пројектоване способности система одбране наше земље су реалне и омогућавају пуну заштиту националних интереса, ослањајући се на сопствене развојне и производне капацитете, набавку савремених система наоружања и војне опреме, као и јачање сарадње с партнерским државама. Мишљења сам да претерана милитаризација и војна ривалства воде слабљењу економија и сматрам да то у нашем региону није прихватљиво.

Својевремено сте говорили о спору помирењу у региону, за разлику од ситуације у Европи после страха Другог светског рата. Како то објашњавате?

Генерал ЉУБИША ДИКОВИЋ, начелник Генералштаба Војске Србије

МИГОВИ 29 ДОГОДИНЕ У СРБИЈИ

Питање обавезног служења војног рока је међу нама војницима честа тема

„Војни ризик по Србију је мало вероватан. Претње по безбедност представљају илегалне миграције, албански и исламски екстремизам и међународна мрежа организованог криминала“

Западни Балкан је одувек био регион где су се преклапали интереси великих сила и стиче се утисак и да је брзина процеса помирења на простору бивше Југославије у добром делу ван утицаја нас који овде живимо. На нама је да радимо на помирењу, искрено, отворено, али и опрезно и без претераног укључивања емоција. Сведоци смо да тешко начињени корак напред у процесу помирења нека непромишљеност може да врати два корака уназад. Војска Србије, у складу с државном политиком, велики значај придаје регионалним односима и сарадњи. Ми гледамо у будућност, наравно не заборављајући прошлост, и

трудимо се да одржимо добре и партнерске односе са свим армијама у региону. „Процес помирења“, како га називају, не сме ићи на штету само једне државе — он треба бити у корист свих држава и грађана који у њима живе.

Има ли ВС капацитета да штити границе од илегалних миграција и истовремено обавља друге задатке?

Војска Србије је спремна и способна да извршава све задатке који су јој Уставом и законима Републике Србије додељени, па и задатке у оквиру снага формираних на основу Закона о одбрани ради заштите државне границе и борбе против илегалних миграција и кријумчара људима. Иако је за заштиту државних граница одговорна полиција, што је стандард у свим развијеним земљама, Војска Србије је претходних месеци показала да има капацитете и способности да обавља и те задатке. И поред повећаног ангажовања дела јединица у саставу заједничких војних и полицијских снага, обука, вежбе и реализација других задатка у Војсци Србије теку редовно.

Све чешће се у Србији, али и Европи, чују гласови да треба преиспитати укидање обавезног служења вој-

Пред беспрекорним стројем почасне јединице Гарде

ног рока под оружјем. Шта мислите о томе?

Питање обавезног служења војног рока је међу нама војницима честа тема. Могу вам рећи да, у разговору с колегама из иностранства, већина њих истиче позитивна искуства с редовним служењем војног рока.

Све државе света прате стање безбедности и у складу са својим проценама и могућностима доносе одговарајуће одлуке, кључне за систем одбране. Занимљиво је да Шведска поново уводи обавезно служење војног рока, а да при томе није имала оружаних сукоба на својој територији последња два века. Такође, и Аустрија је на референдуму одбацила могућност укидања обавезног служења војног рока.

И ми пратимо ситуацију и за сада стручне процене говоре да тренутни концепт добровољног служења војног рока, који стално дограђујемо, задовољава наше потребе. Исто тако, уколико процене буду другачије, Народна скупштина може да одлучи и да поново uvede обавезно служење војног рока. Наша искуства с добровољним служењем војног рока су позитивна и задовољни смо интересовањем младих људи.

Војска Србије тренутно има потребан број војних обвезника, али да бисмо осигурали да и у годинама пред нама имамо добру попуу ратних јединица морамо наћи начин да обучимо довољан број грађана Србије за резервни састав наше војске.

Шта је истина о набавци нових ловачких авиона типа миг-29, да ли ће мо куповати још хеликоптера Ми-17?

„Да бисмо у наредним годинама имали добру попуу ратних јединица морамо наћи начин да обучимо довољан број грађана Србије за резервни састав наше војске“

ПРЕДСТОЈЕЋЕ ВЕЖБЕ

Какав је обим овогодишњих вежби с државама НАТО-а, а какав с Русијом, можете ли рећи нешто опширније о вежби руских и српских падобранаца и пилота?

Ове године Војска Србије је учествовала на 11 међународних вежби. И то с 11 земаља региона и света као и партнерских земаља које су чланице НАТО-а, а до краја године очекујемо учешће на још најмање 10 вежби, међу којима су и две вежбе с оружаним снагама Руске Федерације.

На вежби „Словенско братство 2016“ планирано је учешће планирано је учешће припадника оружаних снага Републике Белорусије и Војске Србије. Планирано је да се вежба изведе у првој половини новембра, и то на аеродромима „Батајница“ и „Ковин“ и на интервизовском полигону „Пасуљанске ливаде“. На вежби се очекује учешће до 180 припадника оружаних снага Руске Федерације с с транспортним ваздухопловима и опремом, око 60 припадника оружаних снага Републике Белорусије који ће током вежбе користити наоружање и опрему Војске Србије и до 330 припадника Војске Србије.

Вежба „БАРС 2016“ (Братство авијатичара Србије и Русије) биће изведена на аеродрому „Батајница“ ове недеље уз учешће 20 припадника оружаних снага Руске федерације. Вежба ће бити изведена на ваздухопловима Војске Србије, а пилоти оружаних снага Руске Федерације и Војске Србије реализоваће летачке задатке у саставу мешовитих посада. Војска Србије планира да на вежби превасходно ангажује авионе МиГ-29 и нове хеликоптере Ми-17.

Опремање РВ и ПВО, као технолошки софистицираног вида који значајно утиче на укупне оперативне способности Војске Србије, представља један од приоритета Генералштаба. Разматрамо више могућности за побољшање стања у нашој авијацији. Набавили смо два вишенаменска транспортна хеликоптера Ми-17 В-5, а у плану је набавка још два. Водимо и разговоре с Руском Федерацијом о евентуалној набавци авиона Ми-29, која треба да се реализује током 2017. Очекујемо до краја године увођење у употребу школских авиона „ласта“, а планирамо и модернизацију авиона „орао“ и Г-4. Такође, ремонт хеликоптера „газела“ решавамо с индустријским партнером и на добром смо путу по том питању.

Опремање Војске Србије захтева финансијска средства која су знатна и за много веће државе од наше, али сам оптимиста у том погледу, будући да имамо разумевање за наше потребе и од председника Републике Србије и од премијера. Мислим да је од великог значаја то што је држава Србија у пракси показала да јој је стало до своје војске, до Ратног ваздухопловства и до безбедности ваздушног простора, што до сада није увек био случај.

Шта ће од домаће нове технике ускоро ући у наоружање ВС?

Очекујем да ће наредних месеци у употребу ући школски авиони „ласта“. Већ следеће године у наоружање ће бити уведени лансер ракета самоходни вишесекциони модуларни (ЛРСВМ) „морав“, чије је завршно испитивање управо започело у Техничком опитном центру. Реч је о сложеном, потпуно аутоматизованом борбеном систему, који може лансирати све врсте ракете које се налазе у наоружању Војске Србије. До краја следеће године увешћемо и хаубичку муницију 122 мм повећаног домета.

Произвођач самоходне топ-хаубице 155 мм НОРА Б52 М15 „Југоимпорт СДПР“ још није пријавио ово средство за верификационо испитивање, које претходи увођењу у наоружање ВС. Испитивања ће обавити Технички опитни центар, а реално је очекивати да се овај артиљеријски систем нађе у оперативној употреби у првој половини 2017. године. Увођењем „норе“ у наоружање, Војска Србије ће бити опремљена и новом артиљеријском муницијом, домета 40 километара, као и савременим оптоелектронским уређајима.

Шта нам још можете рећи о предстојећим активностима Војске Србије?

Планирамо да 22. октобра, поводом Дана ослобођења Новог Сада у Другом светском рату, у сарадњи с покрајинском владом Војводине и Градом Новим Садам, организујемо манифестацију на којој ћемо приказати део својих способности и део наоружања и војне опреме којима располажемо као и средства у развоју.

Милан Галовић
Извор: Политика

Маневар власти у Хрватској и успешна акција органа безбедности ЈНА

ДЕЧАК И ХАБИЈАНЕЦ ИЗА РЕШЕТАКА

Без обзира на маневар који је направљен са илегалним оружјем и њиховим носиоцима да би се приказали као припадници МУП Хрватске, оним што је документовано у претходном поступку, више није било дилеме о кључној улози ХДЗ у подели и формирању паравојних јединица за сукоб са ЈНА у Хрватској.

Већ сатима стојим на једном месту са мајором Штрбцем, одакле на смену, наизменично, кроз међупростор између две зграде, осматрамо улаз у Хабијанчеву кућу која се налази у другој улици. Сада, када га имамо, не смо дозволили да нам се измигољи из клопке у којој се налази. Поручник Зјаја је са својим момцима у „Пуху“, у непосредној близини Хабијанчеве куће, али је на заклоњеном месту одакле не може видети њену капију, због чега је Штрбац и ја осматрамо.

Други „Пух“ је пред зградом у којој стањује Дечак и он из ње не може изаћи а да га наши момци не примете. Договор је да се одмах хапси први који буде излазио напоље, када ће се одмах упасти и у стан оног другог, без обзира што није изашао. Заобилазним путем избећи ћемо полицијске пунктове у граду и што пре стићи на полигон Гаково, где ће нас чекати два хеликоптера за одвојено пребацивање притвореника у Загреб, тако да неће знати има ли још ухапшених. Ако ни један од њих не изађе раније из стана, на мој сигнал у 8.00 часова приступиће се једновременом хапшењу и Дечака и Хабијанца.

Интервенција полицајаца са дугим цевима

Скоро ће пола осам а још се ништа не дешава. Цупкамо од хладноће а Штрбцу је хладније него мени јер он је у цивилном оделу, у неком танком капуту а ја сам у својој топлој, тенковској униформи. Да не бих скретао пролазницима пажњу, са генералских ознака одвио сам и скинуо метални венац, тако да ми је остао само доњи део генералског чина – танка плочица какву, иначе, носе потпоручници.

Одједном, у нашој непосредној близини зауставио се полицијски аутомобил и из њега изађоше два полицајца са аутоматским пушкама. Видим да се скањују и као да гледају излоге, нешто се домунђавају, а онда се ипак одлучише и кренуше ка нама.

– Господине, молим вас особне исправе – обрати ми се један од њих.

– Мени се обраћаш? А шта ја то носим, можда ватрогасну униформу – упитам га оштрим гласом.

– Па не, имате војну униформу.

– А је ли вас то Троха научио да легитимисте војна лица, на јавном месту и без икаквог разлога?

– Добро – окренуше се они према Штрбцу – господине, покажите ми ви ваше особне исправе!

ПИШЕ:
**Александар
ВАСИЉЕВИЋ**
Генерал-потпуковник
у пензији

– Господин са мном је мајор Бранко Штрбац, којег ви боље знате него ја! Одмах да сте се удаљили и идите на посао за који сте плаћени. Или, још боље, идите прво код вашег командира Трохе, да вас научи како се поступа и односи према војним лицима на јавном месту.

Они збуњени одоше, а ја ћу мајору:

– Бранко, бог те твој, одмах иди у касарну, имам утисак да ће се они опет вратити, а док ти докажеш ко си, прође воз. Иди и одмах назови Хабијанца кући, да проверимо да нам није изашао док смо се ми расправљали са полицијом. Ако је још тамо, ти ми дај знак тастовањем на радио станици, а онда му кажи да из команде гарнизона реагују због тога што полиција по граду легитимисте и узнемирава војна лица. Задржавај га на вези што можеш дуже, док ја са Зјајом не стигнем до њега кући, јер више времена за чекање немамо.

Како је ухапшен Хабијанец

Само што је мајор отишао, кад ето ти опет полиције. Читаво одељење, видим да су резервисти, али пушке држе у руци. Ја опет викнем на њих да их то Троха сигурно опет шаље на мене и да сам се због тога већ жалио и председнику Извршног већа општине, када ме поче зачуђено загледати вођа ове патроле. Видим, изненађено гледа мој потпоручнички чин, па опет мене, а онда ће:

– Јао, јао, друже пуковниче, шта ћете ви овде? Момци – онда се окрете према својима – ово је био мој командант дивизије у Сарајеву.

Мени паде камен са срца и присетих се једног младог војника који је био курир код команданта бригаде у Лукавици код Сарајева. Имао је чудно презиме, Доктор, па кад год ја позovem телефоном његовог команданта, он се по војничким прописима представљао: „Изволите, овде војник Док-

тор“. Ја сам му увек у шали одговарао са: „Овде пуковник Васиљевић, не интересује ме да ли си ти доктор или водоинсталатер, дај ми команданта“. Не схватајући да се ја шалим, он би ме са правдањем почео убеђивати да он није доктор него му је само презиме такво. Убрзо сам га и упознао када сам долазио у команду бригаде и увек би се пошалио са њиме. А он сада у резервном саставу полиције. Питам га откуд он ту и шта раде, а он ће мени да их већ седам дана ломатају а да не знају ни због чега ни против кога. Послао их Троха да ме приведу у станицу. Ја му кажем, да сам на његовом месту, ја бих његове другаре одвео у најближу кафану да се огреју, да попију нешто топло на мој рачун, а да мене оставе на миру. Он је то одмах прихватио, са мном се срдечно поздравио, а својима рекао: „Војско, замном, идемо да се огрејемо“.

Штрбац ми је већ типкао сигнал на радио станици, што је значило да је Хабијанец још увек у кући. Дао сам сигнал другој екипи који су били пред Дечаковим станом, да одмах крену у акцију, а ја и поручник Зјаја већ смо на Хабијанчевим вратима. Његова изненађена супруга нам их је отворила, а онда сам угледао Хабијанца како још увек разговара са мајором Штрбцем. Никако да прекину ни један ни други, а мени се жури. Коначно сам му успео рећи да сам дошао по њега да одемо у команду гарнизона и тамо рашчистимо зашто се легитимисте војна лица по улици. Хабијанец још не схвата шта је у питању, него ме позива да уђемо у кућу јер он је већ све проблеме решио са господином Штрбцем. Ја остајем категоричан да се такви проблеми решавају на службеном месту и да треба да пожуре јер ја немам времена за губљење. Коначно смо ушли у „Пух“ и кренули у команду гарнизона, код пуковника Филиповића.

„Потпоручник“ пришрафио генералску ознаку

Када је Филиповић угледао Хабијанца, баш га је срдечно поздравио и дочекао, као у стара добра времена, како то приличи једном општинском функционеру. Мене је Филиповић незаинтересовано гледао, стварно мислећи да сам ја неки потпоручник. Наручио је чај и понудио нас и жестоки пићем, па док се он још бавио око тога чиме би нас још почастио, ја полако из џепа извадим онај мој генералски венчић и опет га зашрафим на место где треба да буде. Филиповић се толико генерализира да је то видео и када сам се званично представио и њему и Хабијанцу. Брзо сам почео читати решење о лишавању слободне преплашеном Хабијанцу а аперитив и чај остали су непопијени.

Ми смо већ хитали споредним путевима из Вировитице избегавајући полицијске пунктове и у међувремену активирале блокаде да што пре изађемо из Вировитице, јер је Хабијанчева супруга, када је видела да јој је војна полиција одвела супруга у касарну, о томе одмах обавестила МУП. А Троха је, сигуран сам, знао шта је стварно у питању.

На Гакову само један хеликоптер са полицајцима који нас чекају. Схватио сам да је ухапшен и Дечак и да је он већ на путу ка Загребу. Убрзо су и он и Дечак ушли у процедуру пријема у војно истражни затвор, а ја у припрему старешина из опера-

Полиција је била само маска за стварање хрватских паравојних формација

тивно-истражног тима органа безбедности, да са притвореницима одмах отпочну разговоре. Напољу је почео да пада снег и све је одједном постало тако лепо и идилично, да умор више нисам ни осећао. А Влада је коначно могао да крене код своје породице у Београд. Он је од свих нас највише и заслужио одмор.

Те вечери је у Београду одржана седница Председништва СФРЈ, којој присуствују Туђман, Манотић и Домјан. Расправља се о неизвршеној наредби и ситуацији у земљи, посебно Републици Хрватској. На седницу су стигли очигледно изненађени али и уплашени зашто су позвани. А само дан раније, 24. јануара, Туђман је упутно писмо америчком председнику Бушу у којем га моли за „снажну поруку САД, јер је то од апсолутно критичног значаја, да ЈНА престане са својим континуираним сценаријем претњи које се, ту и тамо, преплићу са војним тенковима, авионима и покретима људства. Ако би се пропустило да се сада делује, то би значило да се дозволи да већину Југославије која је слободна и демократски изабрана, освоји неки комунистички диктатор и управља њоме. А то није у најбољем интересу САД”.

Дуго су челници Хрватске негирали илегални увоз оружја и паравојно организовање у Хрватској као и припреме за блокаду и нападе на касарне и припаднике ЈНА. Но, када су погледали филм који је баш тада емитован јавности, како ми је Сима јавио из Београда, били су шокирани, занемели су и то је на њих деловало убитачно.

Паника међу челницима ХДЗ

А онда је Председништво оценило укупну политичко-безбедносну ситуацију у земљи веома сложеном, па да би се она превазишла, одлучено је да се 26. јануара до 12 часова демобилише резервни састав полиције у Хрватској, истовремено борбена готовост јединица ЈНА преведе у редовно стање, као и да војни правосудни органи у даљем вођењу судског поступка треба у свему непосредно да сарађују са надлежним органима Републике Хрватске.

Приказани филм изазвао је исте вечере праву панику међу челницима ХДЗ у

Загребу. Прво су веровали да ће Туђман бити убијен у Београду или да ће сви заједно са Месићем бити одмах ухапшени. Међутим, негде око 22.00 часа чули су се прво са Месићем а нешто касније и са Туђманом, који су им саопштили да је све прошло много боље него што су очекивали и да су задовољни одлукама Председништва. Пошто је успаничено Врховништво у Загребу намеравало да хитно сазове седницу Сабора да заједно још једном погледају филм и анализирају шта им ваља радити, Туђман их је смирио и поручио да то не треба чинити јер се иде на смиривање укупне ситуације. Неки су се због тога почели прибојавати није ли Туђман морао у Београду пристати на озбиљне уступке и концесије, а таква забринутост је почела да стиже и од разних „пријатеља” из иностранства.

И ми у оперативно-истражном тиму у Загребу, као и остали органи безбедности по гарнизонима, осећали смо се поносним што смо наш део посла урадили на високом професионалном нивоу. Из Управе безбедности су нам пренели честитања од генерала Кадијевића и врло похвалне оцене о нашем досадашњем раду. Но, сада је требало довршити започети посао и оперативну документацију процесуирати у кривичну.

Међутим, на наше изненађење, из Београда нам је саопштено да се кривични поступак неће проширивати ван вировитичко-загребачке групације. Јер, одлука је Председништва да се мора ићи на смиривање ситуације у земљи и да је сада најбитније да се оружје више неће налазити у рукама паравојних састава и да ће они бити расформирани. Због тога су старешине које су из Управе безбедности послале као ојачање оперативно-истражним тимовима у Сплиту и Винковцима враћене у Београд.

Истрага донела драгоцену сазнања

Према прикупљеним изјавама од четворице ухапшених, практично је потврђено па и проширено све оно што је добијено кроз вишемесечни оперативни рад органа

безбедности. Посебно су била важна нова сазнања која су изнели Ђуро Дечак и Хабијанац за Винка Бјелобрка и Ивана Беланиа који су такође имали значајну улогу у подели оружја и формирању илегалних наоружаних састава ХДЗ. Без обзира на маневар који је направљен са илегалним оружјем и њиховим носиоцима да би се приказали као припадници МУП Хрватске, оним што је до сада документовано у претходном поступку, више нема никакве дилеме о кључној улози ХДЗ у подели и формирању паравојних јединица за сукоб са ЈНА у Хрватској.

Одмах по завршетку филма, код Звонимира Остојића (проговорио о групама ХДЗ за „тихе ликвидације”) у стан су дошли Винко Маџар и Будимир Ивица, чланови ХДЗ из Берка, иначе на вези Томислава Мерчепа. Негде око 22 часа, гости су послали Остојићеву невенчану супругу Луцију да им скува кафу, па када је она изашла из собе у којој су били, чуо се пуцањ и Остојић је смртно рањен у груди. Луција је утрчала у собу и упитала госте „Зашто ми убисте мужа”, након чега су је Маџар и Будимир ошамарили и наредили да ћути. У то време, испред Остојићевог стана био је паркиран један полицијски аутомобил у којем су била два човека.

Након што су Будимир и Маџар напустили Остојићев стан, одмах су отишли у Богдановце код Мерчепа који им је наложио да оду у Винковце и о случају обавесте Стјепана Бошњака, заменика командира Полицијске управе који је, према ранијим сазнањима наших органа безбедности, био један од припадника група за „тихе ликвидације”. Маџар и Будимир у Винковцима остављају кола са којима су дошли, а у Вуковар одлазе са Бошњаком службеним колима МУП-а.

Привидно смиривање ситуације

По доласку у стан Остојића Бошњак одбија да обави разговоре са лицима која су Остојићу упућивала претње, говорећи да за то нема потребе јер је „случај чист”, да се ради о самоубиству. Тек око један сат по поноћи, из Остојићевог стана обавештавају Полицијску станицу у Вуковару о догађају који се збио. Интересантно је да ни од Остојића, ни од Будимира и Маџара нису узете парафинске рукавице које би одбациле или потврдиле сумњу у самоубиство као и њихову умешаност у овај случај. Пуцањ је извршен из пиштоља 7.65 мм, којем су избрисани бројеви, а Остојић је иначе имао на легалном задужењу револвер „колт-38”.

Иначе, према оперативним сазнањима органа безбедности ЈНА на територији, у складу са договором на седници Председништва СФРЈ 25. јануара, у већини полицијских управа резервни састав је разоружан и отпуштен својим кућама. Међутим, у Дрнишу је део резервног састава још увек задржан, а у Задру, Дубровнику, Плочама и Винковцима, део „резервиста” упућен је кућама са оружјем. Ситуација на територији само се привидно смирује, јер поједини активисти ХДЗ и даље заговарају потребу да коначно треба ступити у сукоб са ЈНА и протерати је из Хрватске.

Уз 160-годишњицу рођења Николе Тесле (3)

МИЛИОНИ ЗА ПАТЕНТЕ

Џорџ Вестингхаус, проналазач ваздушне кочнице, за милион долара откупљује све дотадашње Теслине патенте *Због чега долази до каснијег неслагања између Вестингхауса и Николе Тесле? * Великодушност нашег проналазача, који спасава од пропасти Вестингхаусово електрично и индустријско предузеће *Чему дати предност - једносмерној или наизменичној струји? *Тесла обећава да ће пронаћи начин да се електрична енергија преноси бежичним путем

Пише: Влада РИСТИЋ

Тесла је направио три целовита система машина за наизменичну струју - за једнофазне, двофазне и трофазне наизменичне струје - и обавио експерименте са четворофазним и шестофазним струјама. За сваки од ова три главна система израдио је динамомашине за производњу струје, електромоторе из којих се добија механички рад и трансформаторе за повећање или слабљење електричног напона, као и разне направе за аутоматску контролу тих машина. Неколико месеци после отварања лабораторије у Њујорку, Тесла је са својим двофазним мотором упознао В. А. Антонија, професора Корнеловог универзитета, и замолио га да га испита, што је професор Антони и учинио. У свом каснијем извештају професор Антони је, сем осталог, написао: „Овај мотор је у погледу степена корисног дејства исто тако добар као и најбољи мотор једносмерне струје”

Охрабрен мишљењем познатог америчког професора, Тесла је наставио да израђује машине према својој замисли и да истовремено разрађује математичку теорију на којој се заснивао рад тих машина. Математичку теорију је, према тврђењу Џона О' Нила, разрадио тако темељито да је њоме обухватио не само машине које раде са нормалном учестаношћу (фреквенцијом) од 60 периода у секунди, већ и за струје више и ниже учестаности. У систему развођења Едисонове једносмерне струје није се могло радити уз напоне веће од 220 волти, док је наизменичну струју било могуће произвести и пренети на даљину чак и при напону од неколико хиљада волти, што је водило ка њеном економичном коришћењу, посебно због тога што је напон могао и да се смањи, зависно од потребе потрошача електричне енергије.

Запажено предавање на америчком институту

Стога је, у то време, Тесла хтео да само једним јединим патентом заштити цео свој електрични систем, све своје динамомашине и трансформаторе, као и систем развођења струје, те моторе чији се рад заснивао на Теслиним наизменичним струјама. Међутим, захтев за патентом поднесен 12. октобра 1887. године, није одмах прихваћен, јер је биро за патенте од Теслиних адвоката захтевао да се „пријава рашчлани на седам посебних изума и да се за сваки поднесе одвојена пријава”, што је и учињено, почев од 30. новембра до 23. децембра исте године. Теслини проналазци су били врло оригинални. Толико су дубоко задирали у неиспитана подручја науке о електрицитету, да су за само шест месеци патентирани.

За патенте које је после пола године прихватио амерички Биро за патенте убрзо се сазнало међу електроинжењерима, за које Тесла више није био непознат проналазач. Због значаја тих епохалних открића Никола Тесла је 16. маја 1888. године позван да у Америчком институту електроинжењера одржи предавање, што је наш проналазач и прихватио, јер му се пружила прилика да стручну јавност упозна са целокупним системом наизменичних струја и огромним преимућствима над системом једносмерне струје. Теслино предавање о коме је реч сматра се „класиком електротехнике”, јер је тада приказао теорију наизменичних струја и прак-

Никола Тесла међу својим патентима

тичну примену у производњи електричне енергије, а патенти којима је заштићена његова интелектуална својина у основи су електротехнике и електросистема који се, уз разна побољшања, и данас користе. Ништа ново, чак ни приближно, није остварено у савременој електротехници. Ти изуми учинили су Николу Теслу оцем науке која говори о систему наизменичних струја и истакнутим проналазачем на подручју науке о електрицитету.

Био је то повод да Џон О' Нил, и сам научник, напише: „Тесла је изазвао плим коју је једним величанственим таласом понела свет у нови век електричне енергије... Амерички електроинжењери били су задивљени, збуњени и омађијани бројем открића која је Теслина лабораторија без прекида износила пред њих. Теслин систем производње енергије, који се користио високим напоном за преносење на даљину, ослободио је електричне центре за производњу струје сваке зависности од тога да буду чисто локална предузећа, способна да дају енергију на простору од највише 1,5 до 2 километра у пречнику. Његови мотори су користили наизменичну струју која је могла јевтино да се преноси стотинама километара далеко...”

Без обзира на велики број открића које је заштитио са двадесетак и више патената и што је после предавања одржаног америчким инжењерима у Њујорку, који су у већини веровали да ти проналазци означавају ново доба у електротехници, Тесла се нашао пред проблемом како да своје изуме и практично оствари. Нико није сумњао у огромну вредност проналазача, али је мало ко од богатих индустријалаца хтео да одрешу кесу и да их откупи. Тесла није имао никаквог искуства у комерцијалним пословима, а да га је имао, био би, говорио је, одвојен од своје лабораторије и даљих истраживања. А он никако није хтео да се то догоди.

Волели су науку о електрицитету

Све се, међутим, тако рећи, из основа променило када се за његова открића и наизменичну струју заинтересовао Џорџ Вестингхаус, директор „Вестингхаусовог електричног друштва” у Питсбургу, познат у свету и као проналазач ваздушне железничке кочнице. Био је практичан, послован човек коме нису могле да промакну велике комерцијалне вредности што су их нудили Теслини изуми, а учио је и огром-

ну предност наизменичне над једносмерном струјом. Вестингхауса нису везивали никакви уговори са Едисоном и његовим електричним централама за производњу једносмерне струје, па је могао непристрасно да проучи оно до чега је Тесла дошао у погледу примене наизменичних струја. Само месец дана након Теслиног предавања електроинжењерима Њујорка, послао је писмо Николи Тесли, којег није познавао, и заказао му састанак.

Вестингхаус је, узгред речено, био десет година старији. Заједничко му је било то што су обојица били инжењери-проналазачи и што су волели науку о електрицитету. Састали су се у Теслиној лабораторији у Њујорку, где је Вестингхаус био у прилици да види динамомашине, трансформаторе и моторе са којима је експериментисао Никола Тесла. И сам проналазач, али врло проциљив и предузимљив човек, Вестингхаус се још једном уверио у то да се једносмерном струјом (на чему су дуго инсистирали Едисон и његови приврженици) не решава веома важан проблем око преношења електричне енергије на веће даљине.

Вестингхаус је после свега што је видео и у шта се уверио понудио Тесли да му за милион долара откупи све дотадашње патенте и да му, уз то, плаћа још по долар за сваку коњску снагу машина израђених у Вестингхаусовом предузећу - у току трајања патентног права од 15 година.

Теслини биографи кажу да наш научник и велики проналазач није имао ни један разлог да одбије такву понуду, тим пре што му је притом Вестингхаус понудио да дође у Питсбург и да, уз велику плату, остане годину дана као саветодавац Вестингхаусових инжењера. Међутим, пошто је Тесла био помало необичан човек (неки су га описивали и као чудака) могло се десити да не прихвати тако примамљиву новчану понуду, али му је његов пријатељ, Браун, који се бавио финансијама, помогао да не погреш.

Разлаз са Вестингхаусом

Дошавши до прилично великих новчаних средстава и прешавши на одређено време у Питсбург, Тесла се ослободио брига и губљења времена око комерцијализације својих проналазака. Вестингхаус је за само две године пошло за руком да изради око 130 малих електричних централа наизменичне струје, упркос тешкој конкуренцији коју је имао у Едисону и другим произвођачима - поборницима једносмерне струје. Издржао је у тој борби, сем осталог, и зато што је схватио да долази ново време - време наизменичних струја - које ће, тако рећи, из основа изменити живот људи на планети.

У Вестингхаусовом предузећу је нешто касније дошло до неслагања између Тесли и Вестингхаусових инжењера, углавном око неких стручних питања. Једно од њих било је и инсистирање инжењера да

се Вестингхаусове централе граде за наизменичну струју веће фреквенције (124 и 133 периода у секунди), док је Тесла мислио да би све централе што их је израдило Вестингхаусово предузеће требало преправити на струју не веће учесталости од 60 периода у секунди. И Теслини први индукциони мотори били су прорачунати за рад са струјама ниже фреквенције (60 пер/сек), јер се показало да је учинак машина са струјама веће учесталости знатно мањи. Било је ту и других неслагања, као што је покушај да Теслин мотор ради са слабом једносмерном струјом, преко чега наш проналазач никако није могао да прегле.

Био је то разлог због којег је Тесла напустио Питсбург и Вестингхаусово предузеће. Вестингхаус је, међутим, веровао да је реч о пролазним тешкоћама и да ће се ствари саме по себи средити. Зато је по сваку цену настојао да задржи Теслу, нудећи му 24 хиљада долара годишње, трећину чисте добити предузећа и властиту лабораторију у којој би наставио да развија и усавршава свој систем наизменичних струја. Тесла није пристао, али је био веома задовољан када је касније видео да су у Вестингхаусовом предузећу израђивани мотори са струјом нормалне учесталости (60 пер/сек).

Теслин великодушни поступак

После повратка у своју њујоршку лабо-

ВЕК ЕЛЕКТРИЦИТЕТА

Никола Тесла је 19. век учинио - веком електрицитета. Тада се из електрике изнедрила електроенергетика (електрична енергија), полазиште свих енергетских облика данашњице. У њу се лако трансформише сваки други облик енергије, а њене трансформације (грејање, погон машина, подизање и спуштање лифтова, преношење говора и слике, осветљење...) чиме се данас човек обилато користи - врло су једноставне. За такву употребу електрике најзаслужнији је, нема сумње, Никола Тесла. Он је енергију учинио доступном сваком човеку, на било којој тачки Земљине кугле.

КРОЋЕЊЕ НИЈАГАРЕ

Силу Нијагариних водопада Никола Тесла је претворио у наизменичну трофазну струју високог напона, једноставним проводницима пренео у градић Буфало удаљен неколико десетина километара од водопада, да би, користећи се својим јевтиним и поузданим асинхроним мотором, заснованом на његовом обртном магнетном пољу, омогућио покретање разних машина и за осветљавање улица, фабричких хала, кућа и станова.

Све то, дакле, не би било могуће постићи да у кроћење Нијагариних водопада и извлачење електричне енергије велике снаге нису били примењени Теслин систем наизменичних струја, његово електромагнетно обртно поље и његов наизменични трофазни асинхронни мотор.

БЕЖИЧНИ ПРЕНОС ЕНЕРГИЈЕ

Наша планета је данас испреплетена гушом или ређом мрежом далековода кроз које тече струја од места где се производи, па до многих насеља, међу којима су и

мегаполиси. Улагања у ту необичну мрежу „електричних ауто-путева“ су огромна, па је утолико занимљивије оно о чему је Тесла говорио: да ће наћи начин да електричну енергију допреми до сваког корисника, али без коришћења проводника. Имао је, дакле, визију да са лица планете склопи праву шуму далеководова, надајући се да је могуће направити систем за бежични пренос електричне енергије. Смрт га је, међутим, претекла, али је остала идеја као снажан подстицај за даља истраживања научника савременог доба.

ТОЧАК САВРЕМЕНЕ ЕПОХЕ

Да није било Николе Тесли и његових изума, светски енергетски погон би се свим сигурно и данас заснивао на парним машинама енглеског научника Џемса Вата, док би систем комуникација и информација био непознат.

И још нешто: ако је то чак у прастаро доба проглашен највећим открићем (што свакако јесте), онда се за Теслин асинхронни мотор може рећи да је - „точак савремене епохе“.

УЖИЧКА ЕЛЕКТРАНА

Само четири године после подизања чувене хидроелектране на Нијагари, у Ужичу је, 12. јула 1900. године, пуштена у рад прва електрична централа у Србији, у којој су примењени Теслини принципи производње и преноса електричне енергије. Чиниле су је две турбине од по 50 КС, цевоводи за довод воде до турбина, два генератора од по 33 КВ и табла са инструментима. Набављен је и материјал (разводна мрежа) за инсталацију 400 сијалица, што су тог јулског предвечерја засијале свом снагом, тако да су ондашњи хроничари забележили како је „ужичко све-

тло лепше од београдског“.

Ужичка електрана је обновљена пре шест година. Њена максимална снага при пуном дотоку воде са реке Ђетине је око 260 КВ, што је довољно за један градски кварт. Међутим, она има већу вредност као музејски и туристички објект који, сем осталог, казује о Србији као модерној држави, која је још у то доба имала знања и средстава да прати развијен свет.

ТЕСЛИНА ЗАОСТАВШТИНА

Никола Тесла је рођен 10. јула 1856. године у селу Смиљану, а умро је у Њујорку 7. јануара 1943. године. Захваљујући изванредној снажљивости његовог нећака Саве Косановића, готово сви Теслини рукописи, разни цртежи и експерименталне направе пребачени су у Београд. Чувају се у Музеју Николе Тесли, основаном 1952. године. Ту се налази и његова урна са посмртним пепелом, која је из Сједињених Америчких Држава пренесена пет година касније.

Сви Теслини биографи, пишући о његовим остварењима, слажу се у једном - да је Тесла одиста ненадмашни геније.

ПОСТХУМНО ПРИЗНАЊЕ

На врхунцу славе Тесла је добио неколико почасних доктората и златних медаља, међу којима је најпрестижније америчко признање - Едисонова медаља. Извесно време је важио за кандидата за Нобелову награду.

А највеће постхумно признање Тесли је одлука Међународне електротехничке комисије да јединица магнетске индукције понесе његово име - Тесла.

Овде и данас

ГРЛОМ У ЈАГОДЕ

Да нам капетани не би косили траву по касарнама, а команданти батаљона пребројавали ујутро профи војнике на улазу у касарне, треба вратити редовни војни рок

ПИШЕ:
Мирослав
Лазански

раторију Тесла је својим пријатељима рекао како су му у Питсбургу биле везане руке и да није имао довољно времена да се озбиљније посвети науци о електрицитету. Зато је у наредне четири године много труда уложио у разраду система полифазних струја. Теорије двају великих проналазача - Тесле и Едисона - постепено су долазиле у отворени сукоб. Из њихових лабораторија, тако рећи, једне до друге, на Петој авенији у Њујорку, излазили су проналасци који су узбуђивали свет. Вестингхаус је, користећи се Теслиним патентима, развио велики бизнис. Међутим, неке околности, пре свега финансијске природе, као и интереси великих индустријалаца, зауставили су развој Вестингхаусовог предузећа које, ни после реорганизације, није могло чвршће да стане на ноге, па је Вестингхаус био приморан да раскине уговор са Теслом, и то онај део којим је предвиђена исплата тантијема од долара по коњској снази мотора наизменичне струје израђених на основу примене Теслиних патената. Занимљив је дијалог вођен између Вестингхауса, иначе честитог инжењера и веома наклоњеног Тесли, који се дуго премишљао да ли да нашем изумитељу, такође познатом као великом хуманисти, предложи раскид уговора. Ево дела текста из књиге Џона О' Нила „Ненадмашни геније“:

„Од Ваше одлуке“, рекао је Вестингхаус Николи Тесли, „зависи судбина мог предузећа“.

„Рецимо да ја одбијем да се уговор поништи; шта ћете онда радити?“, упитао је Тесла.

„У том случају мораћете да послужете са банкарима, пошто ја више нећу бити господар ситуације“, одговорио је Вестингхаус.

„А ако се одрекнем уговора, Ви ћете спастити своје друштво и задржати управу над њиме и моћићете да продужите рад на извршењу плана да мој вишефазни систем ставите свету на располагање.“, наставио је Тесла.

„Уверен сам да је Ваш вишефазни систем највећи проналазак на пољу електрицитета“, одговорио је Вестингхаус. „Мој покушај да га учиним приступачним свету довео ме је до садашњих тешкоћа, али ма шта се десило, ја и даље намеравам да наставим извођење мог првобитног плана и да у ову земљу уведем наизменичну струју“.

„Г.Вестингхаус“, рекао је Тесла, исправивши се, озарен, и гледајући право у очи магната из Питсбурга, „били сте мој пријатељ, веровали сте у мене онда када други нису; били сте довољно храбри да предњачите и да ми исплатите милион долара кад је другима недостајало храбрости; Ви сте ме подржали и онда кад ни Ваши инжењери нису били кадри да сагледају крупне ствари које смо видели Ви и ја; понели сте се према мени пријатељски. Корист коју ће цивилизација имати од мог вишефазног система за мене значи више него новац који је сада у питању. Г. Вестингхаус, Ви ћете спасти своје друштво да бисте могли да ширите моје проналаске. Ево Вашег уговора, ево мог уговора, оба ћу поцепати и Ви никада више нећете имати бриге око моје тантијеме. Је ли то довољно?“

У следећем броју:
ВЕЛИКИ ПРОТИВНИК РАТОВА

Нисам био у Београду када је одржана промоција монографије „Хероји отаџбине“ посвећена херојима, мајору ЈНА Милану Тепићу и војнику ЈНА Стојадину Мирковићу. Како је написао један наш дневни лист, „Заклетва је за њих била већа од живота“. Мајор Тепић је, не желећи да се преда хрватским паравојним формацијама, 29. септембра 1991. диго у ваздух велико складиште оружја у Беденику код Бјеловара, а са њим је до краја остао, борио се и херојски погинуо на оклопном транспортеру војник Стојадин Мирковић, који није хтео да напусти свог команданта.

Писао сам на овим страницама и раније о војнику Стојадину и његовој херојској погибији. Остало му је мање од месеца дана до краја војног рока, али није хтео да напусти ни складиште, ни оклопни транспортер са којег је бранио складиште.

Није послушао наређење свог команданта мајора Тепића да сви војници изађу из круга складишта, да се предају, јер ће он складиште дигнути у ваздух и непотребно је да са њим погину и војници. Мајор Тепић и војник Мирковић одржали су своју реч-заклетву. Били су војници до краја. Као и браниоци карауле Кошаре 1999. И једни и други војници били су регрути, не професионални војници, не рачунајући, наравно, офицере и подофицере.

Србија већ неколико година нема редовно служење војног рока, имамо добровољце на три месеца, што је кратко време за било какву озбиљну војну обуку. Шведска, после неколико година потпуно професионалне војске, враћа редовно служење војног рока.

У Аустрији је био покушај укидања редовног служења војске, али није успео. Немачка је од 1956. до 2011. имала редовно служење војног рока, да би га онда суспендовала, али га није избрисала из устава, а сада у тој земљи поново размисљају о редовном служењу. Главни заговорник ове промене је баварски министар унутрашњих послова Јоаким Херман, који се заузима за јачу улогу армије у немачком друштву. Непосредни повод је мигрантска криза, у контексту чињенице да је Бундесверу законом забрањено учешће у антитерористичким операцијама, иако има добро обучене специјалне јединице.

Србија је суспендовала редовно служење војног рока без озбиљније јавне расправе, без озбиљнијег јавног тематског скупа. Док су у неким земљама Европе на потпуној професионализацији оружаних снага инсистирале, пре свега, неке политичке странке, а армијске структуре биле против, у Србији је војни врх иницирао суспендовање редовног војног рока. Уз подршку неких политичких партија и по сугестији и наређењу НАТО-а.

Истина је да је војна обавеза законито

чедо демократског друштва у којем сваки грађанин има право и дужност да учествује у одбрани своје земље. САД и Велика Британија војној обавези прибегавају само у нужди, Француска и Италија су тек после великих дебата у јавности и оштрог противљења војних кругова укинуле редовни војни рок. Грчка и Турска и даље имају редовно служење војске. Модерно наоружање и технички сложени системи јачају тенденцију ка потпуно професионалној војсци.

Ту су и уштеде на војној опреми и школовању, евентуална боља мобилност трупа... Но, предности потпуно професионалне војске, каква постоји на Западу, не важе и у Србији. Наима, сматра се да је мотивација профи војника висока и да је тиме војска поштеђена младића који имају одбојност према војном позиву. То је, наравно, тако када профи војник има плату од најмање 1.000 евра, али када је она 32.000 динара, не знам каква му је онда мотивација. У Србији се заборавило да сама професионализација оружаних снага не доводи до битног смањења бројног стања војске из простог разлога што одређени системи наоружања технолошки захтевају одговарајући број војника, били они профи или регрути. С друге стране, тржиште рада регулише и квалитет оних који се пријављују у профи војнике. Посебно болно је питање резервиста. Профи армија може да рачуна на врло малу резерву, а у случају губитака мале су могућности замене у људству. И унутрашњополитички разлози за и против потпуно профи војске врло су значајни. Регрутни систем обезбеђује флукуацију унутар војног састава, трупа је тесно повезана с народом, избегава се политичка и духовна изолација у односу на друштво. Трупа остаје део народа, нема војног елитизма нити сопствених политичких амбиција. Народ и армија су јединствени, а не да армија буде само армија, сасвим мали део народа. Војна обавеза спречава и дистанцирање становништва од одговорности за одбрану земље, јер ето имамо „добро плаћене професионалце, па нека они то обаве“.

Србија је из помодности и страних захтева грлом у јагоде улетела у потпуно професионалну војску. Да нам капетани не би косили траву по касарнама, поручници усисавали праšину по канцеларијама, а команданти батаљона пребројавали ујутро профи војнике на улазу у касарне, треба вратити редовни војни рок. И због свих изазова око Србије. Добра војска мора да има или модерно оружје, или довољан број војника. Држава која нема добру војску субјект је политике и интереса других. Живимо у свету војно јаким.

Муке војних пензионера

ЖИВОТ У ПРОПАЛОМ КОМПЛЕКСУ У СУРЧИНУ

Пензионисаним војним лицима који живе у оквиру Спортско-рекреативног центра „Сурчин“ ни након две деценије није решено стамбено питање. Службене станове који су добили од војске на коришћење не могу да откупе, јер их како кажу, саботира Министарство одбране.

Разбијена стакла, фекалије, напуштени станови, слика су војног комплекса у Сурчину који је некада бројао хиљаду станара. Сада их је драстично мање. Ту већ 20 година живи потпуковник у пензији Владо Ђукић, који је прво решење о додели службеног стана добио 1997. године. Његови проблеми настају годину дана касније, када је потписао уговор о закупу у којем је наведено да живи у службеном стану који је у Војном комплексу.

„Такав начин понашања министарства према мени је мене удаљио толико од решавања стамбеног питања да ја сада имам негде око 600 бодова, а станове добијају лица која имају преко 700 бодова, значи не постоји никаква шанса више икада да добијем стан, а да је тако види се што ја 25 година чекам за стан“, истиче Ђукић.

Каже да страхује да ће остати без тренутног стана, јер објашњава да је бивши министар одбране Драган Шутановац донео одлуку да једино станови у Сурчину не могу да се откупе. Та одлука по свој прилици и даље важи.

„Напомињемо да део војног комплекса није могуће преименовати у закуп на неодређено време, те лица која станују у војним објектима и службеним становима која се у њима налазе, немају право и могућност за откуп тих станова, али зато имају различите могућности да реше своје стамбено питање уколико напусте те објекте“, наводи у Министарству одбране

Станари поручују да станове неће напуштати, јер немају где.

У овом војном комплексу живи око 80 породица, махом пензионисана војна и цивилна лица. Станари спортског центра Сурчин кажу да је живот у насељу неподношљив због тога што војска не одржава инфраструктуру и инсталацију.

Више од стотину станова у којима нико не живи у потпуности су уништени. Прва продавница удаљена је неколико километара, а фиксни телефони више не постоје. У неким становима где живе породице фасада је оронута, а на зидовима соба су рупе. Станари упозоравају да страхују за своје здравље, јер су зграде делимично изграђене од азбеста, што потврђује и извештај Института за нуклеарне науке Винча.

„Да се то не сме обрађивати, не сме се удисати, ево видите како то изгледа, ја сам тражио до њих пре пола године да дођу да ми реше ово питање, добио сам одговор да нема ништа од тога“, наводи Владо Ђукић.

Сличне, а понекад и горе муке преживљава око 3.000 војних пензионера, упозоравају из Удружења војних бескућника. „Мислим да је врло безизлечна ситуација зато што држава не показује добру вољу да то реши очито да ми њима јако требамо, јер смо ми смештени на атрактивним локацијама, не могу да разумем да после 25 година, нигде на свету не постоји војно бескућништво, све државе су то решиле“, истиче председница удружења Нада Павићевић.

Више од 50 војних бескућника, 2002. године тужило је државу због одузимања имовине, а тај поступак и даље траје.

Јелена Мирковић
Извор: Н1

Бивши мировни изасланик УН после много година открио истину

СРБИ СУ ЖЕЛЕЛИ МИР, А БОШЊАЦИ И АМЕРИКАНЦИ РАТ!

Бивши мировни изасланик УН у Југославији Јасуши Акаши изјавио је у наставку хашког процеса Ратку Младићу, да 1994-95, влада у Сарајеву, с охрабрењем из САД, није желела дугорочни споразум о примирју у БиХ, за разлику од Срба...

Акаши, који сведочи на позив Младићеве одбране, рекао је да су муслимански лидери и званични Вашингтон веровали да би трајније примирје омогућило босанским Србима да задрже велики део територије БиХ који су заузели током претходних ратних година.

Као пример, сведок је навео да је влада Алије Изетбеговића одбила да продужи четворомесечно примирје које је, уз помоћ бившег америчког председника Џимија Картера, било склопљено крајем 1994.

Акаши је назначио да су Срби, у једном тренутку, држали око 70 одсто територије БиХ, али да су, на крају, пристали да им, по Дејтонском споразуму, остане 49 одсто територије.

Оптужница генерала Младића (73), тадашњег команданта Војске Републике Српске, терети за прогон Муслимана и Хрвата широм БиХ, који је у шест општина имао размере геноцида.

Док га је испитивао Младићев бранилац Драган Иветић, Акаши је потврдио да су „активну војну помоћ“ Армији БиХ, упркос ембаргу УН, пружале САД, Немачка и неке исламске земље.

Акаши је посведочио и да шест заштићених зона УН, укључујући Сарајево и Сребреницу, није било демилитаризовано, како је било предвидјено споразумом о њиховом проглашењу.

Генерал Младић оптужен је и за геноцид над муслиманским мушкарцима из Сребренице, у данима пошто је ВРС 11. јула 1995. заузела ту енклаву која је била под заштитом УН.

Јапански дипломата изјавио је и да је истрага УН утврдила да су гранату, која је на сарајевској пијаци Маркале 1994. убила и ранила десетине грађана, могле испалити обе зарађене стране.

Према оптужници која генерала Младића (73), тадашњег команданта ВРС, терети за терорисање становништва Сарајева, гранату је на Маркале испалила та војска.

У експлозији једне минобацачке гранате, на Маркалама је 5. фебруара 1994. погинуло 66 грађана, а рањено је више од 140 особа.

— Закључак комисије, који сам ја прихватио, био је да је напад могао доћи са обе стране — посведочио је Акаши, напомињући да је тај закључак био супротан тврдњама међународне штампе, укључујући и Њујорк тајмс, да је одговорна била српска страна.

Младићев бранилац доказивао је, испитујући сведока, да су Срби имали право да у зону искључења тешког оружја око Сарајева, успостављену после експлозије на Маркалама, врате артиљерију ако буду нападнути.

Од негдашњег престижног ресторана остала само руина

Промоција књиге „Ваздухопловне снаге бивших република СФРЈ 1992-2015.“

ИЗВОР БРОЈНИХ ПОДАТАКА

Ваздухопловни ветерани из УПВЛПС подарили су ове године фонду ваздухопловних писаних дела још једну књигу. На првом окупљању после летње паузе 7. септембра представљена је књига тројице аутора, добро познатих ваздухопловних медијима Данка Боројевића, Драгог Ивића и Жељка Убовића, чији је наслов „Ваздухопловне снаге бивших република СФРЈ 1992-2015“.

На промоцији су о књизи говорили рецензенти и аутор. Генерал Билбија је истакао значај књиге која пружа информације о догађајима у ваздухопловствима у наведеном периоду, о њиховом развоју, учешћу у борбеним дејствима и ратовима, дајући нам одговоре и на многа питања из тог периода. Похвалио је рад аутора и њихов допринос ваздухопловној литератури.

—Као рецензент могу рећи да је ова књига прво дело таквог карактера и садржаја са којим се сусрећемо две деценије по завршетку крвавог чина југословенске драме са краја 20. века. Могу рећи да су аутори тако сложено тему успели да обраде коректно јер су поставили јасан циљ: да обједине и пруже читаоцима у једној књизи велики број чињеница, података, објашењења и илустрација о тешкој, али и веома интересантној теми. Циљ је остварен и то на веома добар начин, истакао је Билбија.

Текст књиге садржи десет целина. Тежиште је на ваздухопловствима Хрватске, Србије и Републике Српске. То је и логично с обзиром на чињеницу да су та три ваздухопловства суделовала у рату, свако на свој начин, а последња два су са највише борбеног искуства у сукобу са снагама НАТО-а

Као ретко у којој књизи, потписи испод илустрација врло су прецизни и обухватни, тако да дају потпуну информацију и уклапају се у основни текст чинећи са њим целину. Књига има 342 стране формата А-5 и 187 илустрација.

Књига обилује подацима и стручно презентованим чињеницама, те је одличан подсетник за свакога ко се бави историјом војног ваздухопловства и ПВО на овим просторима.

Први од аутора, Данко Боројевић, говорио је о своме раду, мотивима да се приђе писању књиге и о томе како је успео да прикупи и обради велики број чињеница. Захвалио се сарадницима и рекао да и даље ради на новим књигама које ће ускоро угледати светлост дана.

Присутни на промоцији су аплаузом поздравили ауторе и рецензенте.

Представљена монографија Речна флотила 1915-2015

ВЕК ПАНОНСКИХ МОРНАРА

Усклопу обележавања 100 година од почетка Великог рата, у Дому Војске Србије представљено је још једно издање Медија центра „Одбрана“. Промоцији је присуствовао велики број припадника наших речних снага, Војне академије и Школе националне одбране, а и пријатеља писане речи, које је, у име издавача поздравио директор Медија центра пуковник Стевица Карапанџин.

Књига „Речна флотила 1915-2015.“ аутора Бошка Антића, контраадмирала у пензији, и Драгана Спасојевића, поручника фрегате, на више од 250 страница богато илустрованих фотографијама, сведочи о непрекинutoј борби и трајању рода војске о коме се, према речима уреднице издања Мирјане Сандић, још мало зна.

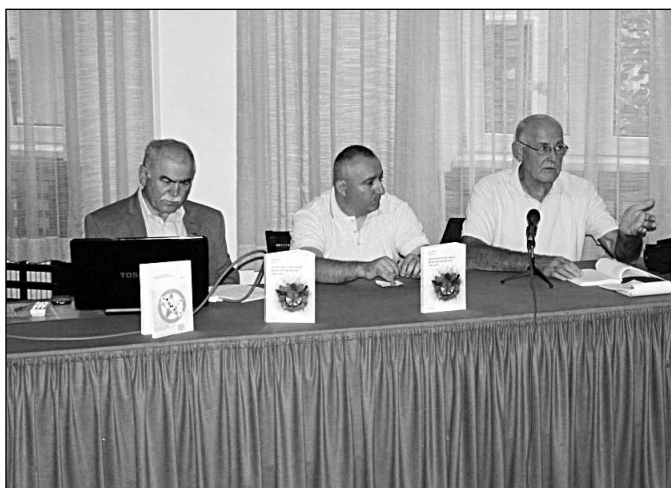
—Од 6. августа 1915. године, када је поринут први српски речни брод „Јадар“ до данас, прошао је цео век, век упорних и истрајних напора српских речних снага да, заједно са својим друговима на копну, очувају слободу не само река, већ и целе отаџбине. Али, историја српских бродара дужа је од једног века. Она сеже у далеку прошлост коју су обележили српски шајкаши, дотиче се српских устанака, балканских ратова и оба светска рата. У свим тим сукобима, припадници српских речних јединица дали су немерљив допринос борби за слободу. Монографија је споменик подигнут њима, свим припадницима Речне флотиле, речних јединица које и данас, у склопу Копнене војске, извршавају своје значајне задатке, посебно у домену треће мисије Војске Србије, рекла је, поред осталог Мирјана Сандић.

О готово енциклопедијској вредности монографије о српској речној флотили говорили су рецензенти књиге Зоран Карличић, капетан бојног брода у пензији и др Владимир Баровић, који су нагласили да је на страницама тог значајног дела сабрано малтене све што се зна о том делу Војске Србије.

—Много тога се о речној флотили не зна, рекао је капетан бојног брода Карличић, наводећи бројне податке о постојању и трајању речних јединица током „првих сто година“.

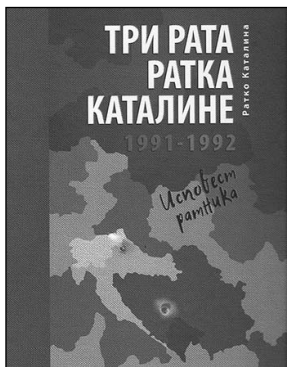
Обиље података о речним пловилима, средствима и опреми речних јединица, храбрости морнара на рекама и животу на броду чине ову књигу необично драгоцен извором за изучавање речног бродарства, рекао је др Баровић, а затим су о књизи и искуству, стеченом током њеног стварања, говорили и њени аутори.

Наглашавајући да је за припаднике Речне флотиле, као и за све морнаре света, једна од најважнијих ствари традиција, они су се потрудили да један њен део отргну од заборава и сачувају за младе генерације.

Представљање књиге „Три рата Ратка Каталине“

СВЕДОЧАНСТВО О ЗЛОЧИНИМА

У просторијама Удружења књижевника Србије у Београду 17. октобра представљена је књига („Три рата Ратка Каталине“), коју је написао пуковник у пензији Ратко Каталина.

Отварајући скуп, Миљурко Вукадиновић је напоменуо да је ретка прилика када се у Удружењу књижевника промовише књига са наглашено војном и ратном тематиком. Истакао је да му је посебно задовољство то што учествује у представљању књиге у којој је садржана исповест аутора, преживелог сведока, о његовом личном, али и о страдању његових колега (војника и старешина ЈНА), у време драматичних догађаја и расламсавања међународних оружаних сукоба, који су се одвијали током 1991. и 1992. године на простору СФРЈ. То дело није само обична мемоарска исповест аутора, већ и знатно више од тога, јер садржи многе, до сада непознате или недовољно истражене чињенице, везане за деловање сепаратиста али и других домаћих и спољних актера у разбијању Југославије, као и њихову улогу у чињењу или толерисању ратних злочина и злочина против човечности, нарочито на простору Словеније, Хрватске и БиХ, где је аутор службовао.

Рецензент књиге, пуковник у пензији проф. др Милан Опачић је напоменуо да жели да истакне три значајне особености књиге, које посебно означавају њену вредност и знатно надилазе одлике мемоарских дела. Прво, то је настојање аутора, да у првом поглављу у целини, а само делимично и у почетним деловима осталих поглавља, скицира и оригинално систематизује нека истражена сазнања и чињенице о кључним узроцима југословенске кризе из даље и ближе прошлости, као и о социолошком, идеолошком и политичком профилу унутрашњих и спољних актера у разбијању Југославије. Друго, то је импресивна умешност аутора, да врло често кобинује наратив са дијалогском формом, које су доминантне одлике његовог дела, што код сваког пажљивог читаоца ствара утисак. Каталина се налази у самом средишту догађања, описаним у књизи. И треће, аутор је овим својим делом, поред откривања неких, до сада непознатих или недовољно истражених чињеница о ратним догађањима у Словенији, Хрватској и БиХ, пред војне стратеге, историчаре и друге посленике научне мисли, поставио крупни истраживачки изазов: како се и зашто догодило то да Мариборски корпус, Варајдински корпус и Команда 2. Војне области, у оквиру којих је аутор службовао у сличним условима доживе потпуно различите епизоде.

Пуковник у пензији Александар Михаиловић истакао је да аутор, изузетно објективно и без наглашене еуфорије приповеда о тим догађајима, што готово нигде не истура себе у први план, што је иначе доминантно обележје мемоарске литературе. Управо то обележје даје овој књизи посебну вредност и чини је примамљивом, како за посленике научне мисли, војне теоретичаре и историчаре, тако и за најширу читалачку публику. Једноставношћу стила и јасноћом језика, којима се аутор користи, ово дело се чита готово у једном даху, навео је Михаиловић.

Ратко Каталина је подвукао да је књига плод његове основне замисли да догађања о којима приповеда буду отргнута од заборава и остану као трајна опомена будућим нараштајима народа коме припада. Захвалио је члановима своје породице на искреној подршци и стрпљењу при стварању књиге и свима другима који су допринели да се ово дело појави на светлост дана

М. О.

Војислав Радош, добитник „Плакете“ УВП Србије

ЧЛАН ОД ДЕЛА

Ма који поштен човек ради зарад признања и каквих хвалоспева? Ради зарад себе, породице, пријатеља, радних и пострадалих колега, окупљених у којем се налази. Када тек на све то дође и признање од тих и таквих, онда је задовољство потпуно, немерљиво. - каже овогодишњи добитник Плакете УВП Србије потпуковник у пензији Војислав Радош, члан новосадског Гро УВПС.

И шта, и како другачије очекивати од официрског детета, сина послератног официра Милана, које је од рођена јело тај, у исто време и горак и частан, војнички хлеб. Рођен у Тетову, у Македонији, стасавао у војничкој породици широм ондашње, велике Југославије. Безмало, или готово

исто, као у стиху тако често слушане песме „Од Вардара, па до Триглава“.

Започиње школовање за позив официра у 27. класи Војне академије а завршава у Инжињеријском школском центру у Карловцу. Прво официрско радно место у гарнизону Випава, а затим се, „војнички под конач“, ређају гарнизони Постојна, Земун, Јаково, Обреновац, Нови Сад, Сремска Митровица, Панчево, па опет Нови Сад. Класична некадашња војничко-путна шема, биографија професионалног припадника ЈНА. Пензионисан се 2005. године, и без превише размишљања укључује у рад новосадског Удружења војних пензионера.

-Где бих другде, и са ким. Тако сам мислио тада, тако мислим и сада када појединца покушавају да нас оспоравају, минимизирају наш рад. Срећем се са другарима, попричамо, изјадамо се, договарамо око решавања проблема, како да на прави начин остваримо своја права. Одемо на заједнички излет, заиграмо фудбал, коју партију шаха. Радимо овде без каквих трзавица, сложно. Знамо шта, како хоћемо и можемо, и – резултати се виде.

Војислав је председник МО УВП „Дунав“ и члан Градског одбора већ десетак година, па се ни једна седница, скупштина, или какав други скуп, не могу ни замислити без његовог пуног ангажовања. Не треба за њега неких молби, увек је спреман за помоћ када затреба. Тако је свико и пре пензионисања, па тако ради и сада. И не само то. Активан је и у спорту и с поносом истиче како је вођа спортске војно-пензионерске екипе на свим такмичењима. По свему, Плакета УВПС дошла је у праве руке.

Будимир М. ПОПАДИЋ

Јубилеј 19. класе ВА КоВ

ИЗНЕДРИЛИ 16 ГЕНЕРАЛА

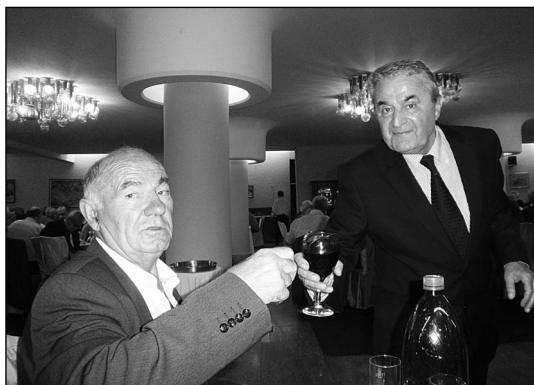

Припадници 19. класе Војне академије КоВ 27. септембра окупили су се у Централном клубу Војске Србије и свечано обележили 50-годишњицу од завршетка школовања. Тога дана, далеке 1966. године, у кругу ВА КоВ у Београду, 348 питомаца 19. класе (87 класе, по садашњој номенклатури) свечано је промовисано у чин потпоручника ЈНА.

Заслуге за то дружење „незаборава“ припадају Организационом одбору са генералом Грујицом Ускоковићем на челу. Обраћајући се класићима он је, између осталог, указао да су се старешине 19. класе у вихору разбијања савезне државе и агресије НАТО-а нашле на одговорним и високим дужностима и дале несебичан допринос извршењу задатака које је пред њих поставило државно руководство. Како је генерал истакао, била је то круна каријере у којој су многи доживели разочарење јер су били сведоци нестајања заједничке државе за коју су се заклипели да ће бранити њену целовитост.

Највећи део официра, осим оних из отцепљених република, часно су се одужили своје народу и држави. У строју ратних војних ветерана, официрама деветнаесте класе припада високо место.

Стартујући од почетничких дужности командира водова, већина припадника 19. класе су врло успешно доказивала и на вишим дужностима. Посебно је значајно да је око 3,5 одсто припадника класе достигло дужност команданта или начелника штаба корпуса, више 19 одсто њих обављало је дужности помоћника команданта или начелника органа у корпусу, а шест одсто - дужности референата у органима корпуса. Око 11 одсто припадника класе обављали

су дужности референата у органима штаба, односно команде армије, више 14 одсто је било на дужностима начелника органа у штабу, односно команди армије, а близу два одсто досегло је дужности команданта или начелника штаба армије. Припадници 19. класе су посебно поносни на чињеницу да је два одсто класића стигло до највиших дужности начелника управа Генералштаба или ССНО (СМО), а 2,5 одсто њих до дужности начелника Генералштаба ВЈ или начелника Главног штаба ВРС и дужности заменика помоћника начелника сектора ССНО (СМО). Вредан је помена и податак да су се око 5,5 одсто припадника класе успешно исказивали и на дужностима начелника или командната видовских и родовских школа и школских центара, а више од 27 одсто на дужностима шефова катедри, руководиоца предмета или наставника.

Током официрске каријере, више од 80 одсто припадника 19. класе завршило је један или више курсева и једногодишњих школа (од укупно четири) усавршавања и оспособљавања, 65 одсто њих завршило је двогодишње школе командно-штабног или генералштаб-

ног тактичког усавршавања, а 10 одсто (у чину потпуковника или пуковника) завршило је највише војне школе – Школу националне одбране или Командно-штабну школу оператике КоВ. Значајно је и да су 12 класића или око 3,5 одсто припадника, током каријере и уз рад, завршили неки од цивилних факултета (претежно друштвених наука, а ређе техничких), деветорица су завршила последипломске студије на тим или сродним факултетима и стекли звања магистара наука, а четворица су постали доктори наука.

Напредовање до чина потпуковника достигло је 137 класића или 39 одсто, а за 135 класића или 38 одсто, достигло је и до чина пуковника, као врхунца напредовања у служби. У чин генерала унапређено је укупно 16 официра или око 4,60 одсто припадника класе. Припадници 19. класе су, током каријере, имали у просеку око пет премештаја из једног у други гарнизон, што је донело многа пратећа оптерећења за њихове породице.

Током официрске каријере, припадницима 19. класе додељено је укупно 1095 одликовања. Поред тога, петорици припадника класе, припало је једно од најзнаменитијих одликовања – Орден за храброст. Наравно, припадници класе су, током каријере, стекли и бројна друга друштвена признања.

Знатно преко половине од укупног броја припадника класе, њих 194 или 56 одсто, завршили су активну војну службу у периоду 1991-1995. године. Мање од једне трећине припадника класе, њих 98 или 28 одсто, завршило је професионалну каријеру (од 1996. до 2002. године), међу којима је за њих 20 или 5,7 одсто престала служба између 2000. и 2001. а за последњу тријцију класића тек 2002. године. Посебну пажњу и дужни пијетет, свакако заслужује податак да је 17 или 4,9 одсто припадника класе умрло или погинуло у току активног војног службовања.

Према расположивим подацима до 2006. године, знатан део (њих 20 или шест одсто, мада се претпоставља да их је било чак и 30 или девет одсто) од укупног броја припадника класе, који су у периоду ратних страдања (од 1991-1996) протерани из својих станова по гарнизонима у Словенији, Хрватској и БиХ и премештени у Србију, остали су без трајно решеног стамбеног питања, па су били присиљени да себи и својим породицама траже решења кроз подстанарски смештај, привремени смештај у касарнским објектима или код родитеља или рођака у местима рођења.

Од 348 припадника 19. класе, данас су живи 254 или око 73 одсто, од чега 168 има своје стално пребивалиште у Србији, Републици Српској или Црној Гори, а 86 њих на територијама других република бивше СФРЈ. Умрло је или погинуло 94 припадника класе, од чега код 80 њихове породице имају трајно пребивалиште у Србији, Републици Српској или Црној Гори, а код преосталих 14 на територијама других бивших југословенских република.

др Милан Опачић

У походе местима где је стварана историја

СТАЗАМА ЈУНАКА ОТАЏБИНЕ

Чланови породица и потомци погинулих за отаџбину у ратовима деведесетих година, у оквиру путовања које је организовало Удружење породица палих бораца ратова од 1990. године Републике Србије, од 29. септембра до 2. октобра, посетили су знаменита места у Македонији и Грчкој, где је стварана наша историја.

Том приликом одата је пошта палим јунацима који почивају у Спомен - костурници на брду Зебрњак, монументалном и тријумфалном обележју подигнутом у славу и част погинулим српским војницима током Кумановске битке у Првом балканском рату 1912. године; српском војничком гробљу у Битољу, где су сахрањени пали војници српске војске након Битољске битке 1912. године; на Кајмакчалану, попришту једне од најжешћих битака на Солунском фронту и Спомен – комплекс Зејтинлик у Солуну, где су присуствовали комеморативним свечаностима у организацији Владе Републике Србије.

На свим местима значајним за нашу прошлост, делегација Удружења положила је лаврове венце и, заједно са осталим учесницима овог значајног похода, поклонила се сенима погинулих

ратника за слободу отаџбине и нашег народа, поводом једног века од одигравања знаменитих битака српске војске и догађаја који представљају међаше историје.

Поход везан за историју Србије прва је вишедневна и по организацији велика активност Удружења од његовог оснивања до данас. На путовању је учествовало тридесет чланова породи-

ца и потомака погинулих у ратовима од 1990. до 1999. године. Једнодушна оцена учесника путовања је да је активност спроведена на високом нивоу, уз изражене жеље да се овакве активности организују и у наредним годинама.

Добрила Копривица

Градске организације УВП Чачак и Краљево на заједничком излету

ИСТОРИЈИ У ПОХОДЕ

Организације УВП Чачак и Краљево 24. септембра организовале су једнодневни излет, на којем су војни пензионери посетили: Кадињачу, хидроелектрану града Ужица, Народни музеј у Ужицу и Манастир Никоље у Овчарско-кабларској клисури.

На Кадињачи се излетницима обратио кустос Народног музеја у Ужицу Горан Новаковић. Говорећи о том догађају из Прве непријатељске офанзиве, када је изгинуо цео Раднички батаљон, он је рекао да је битка била више жртвовање него одбрамбена акција.

Посета хидроелектрани у Ужицу, другој у свету на Теслином принципу, обилазила је подацима како је настала, ко је финансирао, где је набављена опрема, ко је отворио и када је обновљена та „фабрика“ електричне енергије.

У ужичком Народном музеју, смештеном у две зграде, у којима су у јесен 1941. године били смештени Врховни штаб НОВ и ПОЈ и Централни комитет КПЈ, учесници излета су могли да виде око 70 000 музејских јединица. Поставка Музеја устанка 1941. обухвата период од мартовских догађаја 1941. у Југославији до пада Ужичке републике.

Испред ресторана Дом у Овчар бањи

војне пензионере из Чачка и Краљева дочекао је Видоје Боранијашевић који их је сплавом превезао до манастира Никоље. Манастир Никоље, најстарија црква међу Овчарско-кабларским манастирима, подигнута је на падинама Каблара на левој обали западне Мораве. Претпоставља се да потиче из средњег века, највероватније с краја XV, односно почетком XVI века. Највреднија икона у ризници манастира Никоље је Богородица страсна. У ризници манастира чува се најзначајнија

рукописана књига у српској култури написана почетком XVII века - Каранско јеванђеље. Ово је једини манастир у клисури који је остао сачуван у свом архитектонском облику још из средњег века, што му даје посебан значај.

Излет су организовали председници две организације Ђуро Јовановић и Рајко Марашевић, уз несебичну помоћ Првислава Вулићевића, Ила Михајловског, Вукашина Родића и Јована Симића.

И. Михајловски

Дружење бивших припадника херојске бригаде

РАТНО ДРУГАРСТВО ТРАЈЕ

Одата пошта страдалом војнику ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВИ

У Сурчину је 1. октобра одржана комеморација поводом 25 година од погибије Слободана Пауновића, првог страдалог припадника Гардијске бригаде у борбама за Вуковар. Пошту су одали мајка Драгица, отац Саво и други чланови породице, тадашњи начелник Штаба у Команди Гардијске бригаде Миодраг Панић, генерал-потпуковник у пензији, Душан Вујадиновић, председник Скупштине општине Сурчин, представници Гарде капетан Велиша Вукошевић и поручник Владимир Миловановић, ратни Слободанови другови и други грађани.

Представник општине Сурчин том приликом је рекао да ће обданиште које се тренутно адаптира за да прими прву генерацију малишана понети име часног и храброг војника Слободана.

З. П.

У Крушевцу је 23. септембра ове године организовано дружење бивших припадника херојске 125. моторизоване бригаде, посвећено Дану формирања те јединице – 23. септембар 1981. године у Косовској Митровици. Борбени пут те јединице и херојство њених припадника, описани су у многим њигама, новинским текстовима и емисијама електронских медија.

На Споменик палим борцима венце су положили: делегација Команде гарнизона са потпуковником Гораном Марковићем на челу, делегација ветерана, делегација Удружења војних пензионера Крушеваца и чланови породица погинулих бораца. Окупљене је поздравио послератни командант бригаде пуковник у пензији Љубинко Ђурковић, који је у свом говору изричито захтевао да погинуле другове не смео заборавити, а о њиховим породицама водити бригу. У Спомен-соби јединице, надахнуто је о ратном путу и изложеним експонатима говорио мајор Бранислав Митић, бивши припадник 125. моторизоване бригаде.

Бригада је 1998. и 1999. године ангажована у одбрани од шиптарских терористичких снага и од агресије НАТО-а на простору Косова и Метохије. У тој борби погинуло је 92, рањено 359 и нестало шест припадника бригаде. За заслуге у ратним дејствима, одликовано је 412 припадника бригаде, а за испољену храброст, патриотизам и остварене успехе у борби, 125. моторизована бригада је 16. јуна 1999. године одликована Орденом народног хероја.

Извршавајући наредбу Врховне команде, бригада је јуна 1999. године премештена у Крушевац, где је наставила да извршава одговорне задатке на административној линији према Косову и Метохији, на четири базе и обавезе у обуци војника. Команда бригаде је у кругу касарне „Расина“ подигла споменик палим борцима и формирала Спомен-собу јединице у касарни „Цар Лазар“.

Реорганизацијом Војске Србије 125. моторизована бригада је расформирана, а њен правни наследник је Команда за развој Расинске бригаде у Крушевцу.

Организатори дружења бивших припадника 125. моторизоване бригаде били су Љубинко Ђурковић, Ђурђе Радмановац и Драгић Титус, уз велику помоћ заменика команданта Расинске бригаде потпуковника Горана Марковића. Позиву се одазвало 95 бивших припадника и десетак симпатизера.

Дружење, које ће, како је договорено, постати традиционално, настављено је у ресторану Удружења цивилних пензионера у Крушевцу.

мр Александар Симоновски

Запис из Бања Луке

ГОВОР СПОМЕНИКА

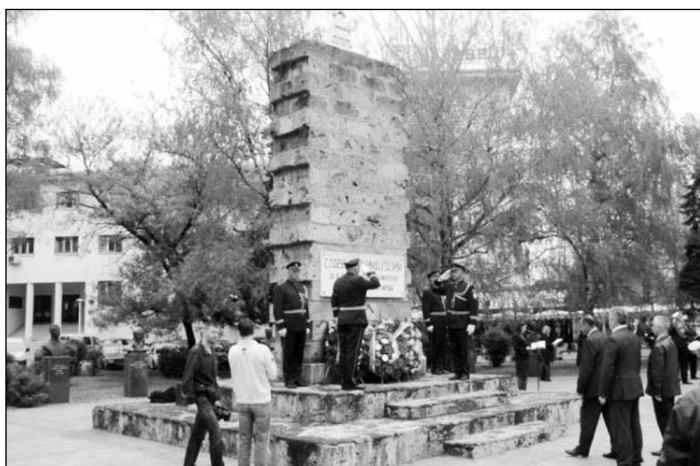
Нигде као у Бањој Луци није тако и толико историје српског народа у именима улица, на грађевинским објектима и бројним споменицима. Центар града чине улице славних српских историјских личности, оне које говоре о историји српског народа. Централна је Улица Краља Петра Првог Карађевића, а западно су три улице имена славних бораца, хероја из три рата, Првог, Другог и последњег: Улица Марије Бурсаћ, Улица Браће Пантића и Улица Милана Тепића, јединог хероја Отаџбинског рата. Е, између улица Марије Бурсаћ и Милана Тепића је Улица Браће Пантића, о којима мало Бањолучана ишта зна!

Улица кратка, а на броју један, изнад врата, стоји гранитна табла, на којој је златно-жутим словима и бројевима исписана историјска истина. Кућа је задужбина породице Пантић, изграђена 1939. године. Пише да су Божидар Пантић, рођен 1891. године, погинуо 1916. године на Чеганском Брду, Ђорђе Пантић, рођен 1894. године, погинуо 1918. године на Лесничкој Коси. Пише и то

да су они солунски добровољци, поријеклом из Радомираца код Босанског Новог.

Колико и како је Бања Лука изузетан примјер споменичке културе, чувања и његовања традиције славних предака ослободилачких ратова Срба, свједочи постојање и уређен простор Удружења потомака бораца, солунских добровољаца, бораца ратова од 1912. до 1945. године.

У Бањој Луци је и јединствен споменик палим борцима НОР. Трг палих бораца, са необичним спомеником, на коме је посвета палим борцима исписана у једном реду латиницом, а у другом - ћирилицом. Споменик окружују лучно поређане бисте 21 народног хероја НОР: десет Срба, седам Хрвата и четири муслима-

Споменик палим борцима НОР-а у Бања Луци

на. Ријеткост, дакако. Могло би се рећи да је то вероватно јединствен примјер на просторима некадашње Југославије. Локација је таква да бројни гости најпосећенијег хотела „Босна“, не могу ни прићи, ни отићи а да не виде споменик, а многи и пажљиво загледају ред биста 21 народног хероја.

М. Пејић

Хобији војних пензионера

СВИ ПРОБЛЕМИ ОДУ НИЗ ВОДУ

Када је пре 15 година отишао у пензију Драган Манојловић је почео да се бави ловом и риболовом. Савладавши многе тајне које је учио од најбољих ловаца и риболоваца, данас слви за једног од успешнијих. Ове године је упецао рекордан примерак шарана који је био тежак чак 17 килограма и 250 грама.

-Учио сам занат од узорних ловаца и риболоваца, такође официра.

То су Хранислав Костић, па моје комшије Вуле, Тома, Паја... вели Драган.

Он наводи да је изузетан осећај када изађе на воду. Зато и долази на обалу Дунава, тамо близу ушћа у Саву.

-Овде ујутру могу да се виде лабудови који ми дођу испод штапова, Дивљих па- така колико хоћеш. Редовне су и мачке, свака има име: Жу- ћа, Цакана, Гарава... Пецају у мојој канти- ци кедере. И кучића има. Привлачи ме и друштво. Сви се зна- мо, сви се помажемо. Спасоје Симић, звани Паја, овде је готово свакога да- на. Прошле и ове године пецам на ушћу Саве у Дунав. Ранијих година сам то чинио на на обали Тамиша. Проме- нио сам локацију јер је овде све једно- ставно. Потребно ми је само пет мину- та бициклом да из новобеоградског 21. блока одем на ушће. Кад крене невре- ме, очас сам у стану. Кад огладним, одем кући на ручак и тако то, наводи Манојловић.

Наш саговорник којег смо пронашли баш на обали Дунава је заклету шаран- ција, како то мајстори риболова кажу. Надмудрује се са тим воденим лисцем који зна да избегне замке. А мамац? Користи стари, суви кукуруз који мора да се буши, како би се натакао на уди- цу. Чиме све храни шарана, ту тајну ни- је хтео да нам открије. Чак ни то шта све ставља у смесу којом се попуњава хранилица.

-Ове године сам ухватио шарана ка- питалца масе 17 килограма и 240 гра- ма. После фотографисања са уловом, однео сам шарана у рибарницу да га термички обраде. Потом сам га у стану сервирао на трпезаријски сто и пријат-

но изненадио супругу. Било је толико мяса да смо снабдели и комшије... Један штап обавезно забацујем за улов сома или смуђа. И у томе сам био вео- ма успешан. Ове године сам добио со- ма тешког седам килограма. Пре ре- кордног шарана, у сезони 2016. године уловио сам и примерак од 14,5 кило- грама. Са Тамиша из ранијих година, највећи је био шаран од 12 кг, наводи Манојловић.

Он рибу најчешће поклања јер се у породици једе претежно морска риба. На реку стиже најчешће по мраку. Пи- тамо га како то риба у мраку види ма- мац?

-Риба добро види. Има посебан осе- ћај за храну. Сом има бркове којима на- пипа мамац. На води останем колико ми је воља. Најчешће до два-три сата по подне.

Како вода делује на риболовца, зани- мало нас је.

-Вода смирује. Један друг, Чеда Зре- њанинац казао је: кад сам поред воде и гледам у дубину, сви моји проблеми оду низ воду.

Драган пеца само на текућим вода- ма. Наводи да је дунавски шаран много

јачи од језерског или оног који живи у некој мочвари. Бољи је и борац.

Како удара шаран?

-Прво се огласи са неколико удараца на врх штапа, што је мени довољно да одавде дотрчим до тамо. Дограбим штап, шаран га савије до воде. Онда контрирам и вучем полако. Мало попу- стим, па опет вучем. Овде је уметност извући шарана. Са шараном од 17 ки- лограма борио сам се више од 20 ми- нута. Ишло је добро. Он иде доле а ја хватам угао и трчим супротно. Он иде горе, ја трчим доле. Ознојио ме поште- но. Дотрчао је и пецарош Звонко да ми помогне. Шаран направио круг, ено та- мо. Звонко се препео и питао да ли имам бољи мередов јер је онај његов био слабашан и недовољне величине. Показао сам му где је. Гурнуо га у воду. Кренуо да подигне шарана којег сам довео до обале и рекао: е, не могу да га подигнем. Ја му одговорим да је са- да наш, па га заједно извадисмо.

Драган је научио многе риболовачке вештине. Зна да плете мрежу. Удицу везује по мраку...

Бави се и ловом. Минулих година уловио је дивљу свињу и срдњаћа. Во- ли да иде у лов на патке, гуске и фазане.

Најпосле рецимо да је Драган Маној- ловић већи део официрске каријере провео на дужностима у специјалним јединицама наше војске. Био је и по- моћник изасланика одбране у САД, а до пензионисања обављао је дужност шефа катедре страних језика у Војној академији.

З. П.

Пензионери Градске
организације УВП Ниш на
излету

ШУМАДИЈА - СРЦЕ СРБИЈЕ

Довољно је рећи само Шумади- ја и све је речено, зашта се је одредити у Шумадији то је мало теже. Војни пензионери ГО УВП Ниш су тежили да кроз свој излет што више виде и посете, али не може се све.

Почети од Шумарица и сетити се песме чувене песникиње Десанке Максимовић „Било је то у земљи сељака на брдовитом балкану...“ мало је тешко, али и поносно, да нам ни тада нису ништа могли.

Опленац - то је још једно велико место Србије и обично се каже ако ниси тамо био, ниси био у Шумади- ји.

Нема Шумадија само историјска места, већ има и она за одмор и разоноду. Овога пута смо се одлу- чили за Аранђеловац и нисмо по- грешили. Тај град је срце Шумади- је за одмор и рекреацију. Не зна се шта је лепше у њему.

Полазећи из Аранђеловца смо рекли да ћемо опет доћи.

М. Пантелић

Како је ослобађан Београд 1944. године

ОСТАЛИ У ВЕЧНОСТИ

Са обе стране пута један по један у колони наступају наше јединице. Антоније запажа да су наши без шлемова, а и одакле им: такви ће ући у градску битку. Ту и тамо могу се приметити и наши, помешани с руским војницима, одмарају се ослоњени на ограду оближњих дворишта. Наилази већи камион са нешто укосо постављеним шинама, а на тим гвозденим олуцима положене су дуге и сиве гранате, Антоније се први пут срет са „каћушом“

Већ од првих дана октобра 1944. године, на прилазима Београду, његови ослободιοци стежу обруч, жртава са обе стране, више оних који га бране. Нису то биле само немачке трупе. Код Раље у селу Парцани размештена је већа јединица Љотићеваца, коју су чинили људи са подручја Крагујевца. На прилазима Београда размештен је Авалски четнички корпус, добро опремљен и са довољно муниције из немачких складишта, а ту је и Недићева жандармерија, која Немцима штити леђа. То су „браниоци Београда“.

У рејону Космаја, као спољни сарадник „браниоца“ су четници Драже Михаиловића, који на силу мобилишу сељаке у намери да тим снагама помогну Немце и спрече продор Народноослободилачке војске и партизанских одреда из Босне и нагло нарастање те војске, која ће водити битку за Београд.

Прво су дезертирели са оружјем стојнички четници космајске четничке бригаде и тим оружјем, под непосредном командом Аце Ристића, формира се десетина Команде места у ослобођеном селу Стојник, која, иако малобројна, покушава да спречи непријатеље (добровољце из Парцана и остатке четника) да угрозе село. Стојник је био средиште из којег многи одлазе у партизане и кроз које пролазе бројни добровољци, који су из Београда пришли Народноослободилачкој војсци.

Убрзо у ово село долази ојачани батаљон Четврте крајишке бригаде и свакодневно врши ноћне нападе на немачку постају у Раљи, коју штите добровољци из Парцана. После задњег сукоба у Стојнику и пораза са жртвом, та јединица нестаје са овог подручја.

Величанствен приказ

Убрзо из правца Младеновца надиру руске моторизоване јединице, ослобођено је Ђурице, Руси су у Раљи, коме се супротстављају Немци, који за собом остављају бројне лешеве.

Било је то средином октобра 1944. године, када смо нас тројица Стојничана, у жељи да изблиза доживимо рат и ослобађање земље од окупатора, дошли у тек ослобођено село Ђурице, код Сопота, па смо се укрцали у руски камион, који се у самосталној вожњи, кретао ка Београду.

У Раљи смо изашли из руског камиона. Полазимо за село, јер нам предстоји дуг пут, па да нас не ухвати ноћ, журили смо да на-

пустимо Раљу, идемо пречицом. Када смо избили на прво веће узвишење изнад Раље, стали смо и погледали у правцу Авале и Београда. Партизанске јединице у водним колонама журе уз оно брдо ка Авали; приказ је био величанствен и веома узбудљив.

Касније сам сазнао да се у некој од оних водних колона налазио и Антоније, рођени Београђанин, који после више од четири године ратовања по гудурама Босне, у борбеном строју прилази Авали. Антоније је иза себе оставио овај запис:

„Била је ноћ, а он наслонен на зид неке куће посматра Београд. Шта је Антоније размишљао, и колико се радовао што се приближава свом родном Београду, само је оставио утисак да се пред њим налази Београд, као тамна и тиха рупчага. Сада, у двадесет првој години живота, присећа се он да је одатле измилео. Њега све то узнемири као пред велику трку, пуши љут дуван, а у мислима му се роје осећања да треба ослободити родно место. Он је искусан ратник. Толлике босанске вароши и касабје је ослобађао, па губио. Али овде, иза зида, увлачи му се неки страх: одговорност за сваког погинулог, као и да ће неко приватно (лично) дати живот за њега. А биће много мртвих око тамног утишаног удубљења све тамо до Саве и Дунава, врзма се у Антонијевој глави.“

Антоније непрекидно пуши. Годи му љут дувански дим, а низ обе лопатике клизи му нека језа: постати ослободилац свога града, а можда пре жртва. Кренули су даље и пролазе кроз Бели Поток. Сину му помисао на Васу Чарапића.

Дан када су се појавиле „каћуше“

Кретали су се кроз села споредним путевима који воде ка Београду, док друмом тутње руски тенкови, тешки минобацачи „Иван Грозни“, разна артиљерија, самоходни топови. Пролазе камиони натоварени сандуцима муниције, с бурадима нафте, конзервама и џаковима тврдог хлеба, печеног негде тамо у Румунији, а с војницима пролазе кола Црвеног крста. Са обе стране пута један по један у колони наступају наше јединице. Антоније запажа да су наши без шлемова, а и одакле им: такви ће ући у градску битку.

Ту и тамо могу се приметити и наши, помешани с руским војницима, одмарају се ослоњени на ограду оближњих дворишта.

Наилази већи камион са нешто укосо постављеним шинама, а на тим гвозденим олуцима положене су дуге и сиве гранате, Антоније се први пут срет са „каћушом“, јер у време њеног проласка, руски војници кличу: „каћуше, каћуше!“, а наши то прихватају. Посада са „каћуша“ отпоздравља и смеје се, навикли да је њима упућена љубазна наклоност.

„Са „каћушама“ свуда бива лакше и битка се увек добија“, објашњавају то руски војници.

Сва та силна техника креће се ка центру оне рупчаге од града. Још је Антоније иза оног зида и обузела га је нека мучнина, размишљајући како ће се сутра суочити са Београдом. И даље осећа неку нелагодност о сопственој одговорности и хоће ли сва врата, прозори и капије бити за нас затворене? Хоће ли улазити у неме тргове, улице, у пусте клисурине града, да у пролазу будемо усамљени као осуђеници? Све се то врти у Антонијевој глави и не да му мира. Није ли Београд за четири године рата изгубио себе, задављен?

Антоније је стигао до Трошарине. Овладано је рејоном Бањице, а руски тенкови су стигли до „Топовских шупа“. Све топчидерске касарне су у нашим рукама, Антоније то сазнаје.

Убрзо се и Антоније нашао у рејону „Топовских шупа“, а неко га гласно дозива и убрзо се нашао крај њега. Било је то грађанско лице, не војник, и у руци је држао бели шешир. Одмах га је препознао. Био је то чика Паја, банкарски чиновник. Код Антонијевог деде је радио. С његовим сином, Иком, Антоније је ишао у основну школу и дружили су се. Деда Паја је био висок и кратак. Трчи преко улице, маше шеширом и виче:

- Жив. Ти си жив. Жив! Жив си Антоније!
- Жив сам - одговара му Антоније.

Стари и нови војник

Чика Паја то више пута понавља. Био је то први из његових нератних дана кога је срео. Чика Паја је Антонија привио на груди, дрхтао је, а и Антоније. Хвата га за раме, за руку, стеже му мишицу, често га љуби у оба образа и стално понавља:

- Жив. Ти си жив. Жив! Жив си Антоније!
- Жив сам! Одговара му Антоније.

- Ех, жив си! И порастао си, виши си од мог Ике. Твоји су сви у Рачи, само ти је отац болестан. Једва и ја изађох од Слатине према „Топовским шупама“, а умало да три пута погинем. Ето Немаца на Слатини. Шта твојима да кажем?

- Поздрави их - одговори му Антоније.
- Испричаћу им како ти изгледаш. А ти као да ниси обичан војник. Неко си ти?

- Неко сам - одговори му Антоније.

Шта да чика Паја каже шта је он. Али је упоран и не попушта. И шта најзад да му каже да је он члан Политодола Прве пролетерске дивизије. На то ће чика Паја:

- Некако је необично. Разумем дивизија, али оно друго слабо. Да ниси ти неки прикривени пуковник?

- Нисам.

- Али си потпуковник?

- Тако нешто.

- Па што не кажеш одмах - навалио чика Паја.

- Па није баш...

- Добро, разумем. Код вас је све некако уврнуто.

- Ти знаш, чика Паја, да ми нисмо стара војска.

Партизанске јединице на будућем Тргу Републике у ослобођеном Београду 1944. Године

Свечани дефиле јединица Црвене армије на Теразијама, испред хотела Балкан и Москва, у тек ослобођеном Београду

- Разумем: послани, каплар, наредник, поднаредник. Код вас то не постоји.

- Није само у томе...

- Антоније, важно је да окупација одлази, а на вас ћемо се навикнути, наши сте!

- Ваши смо – каже, и сети се, да се у Велу у једној фотографској радњи фотографисао, па из кожне торбе вади две слике. Брзо на њима написа посвету родитељима. Не зна који је датум, а не зна ни чика Паја. Важно је да је месец октобар.

Деца нудила војницима воду на улицама

Пружа фотографије чика Паји, а овај их држи у руци неко време и загледа, па их пажљиво ставља себи у џеп. Жели нешто да каже Антонију, премишља дужи, одлучује се и онда му рече:

- Антоније, а куда ћеш ти сада?

- Па, горе на Славију.

- Зар ниси доста ратовао, четири године, Имали ко да те одмени, ред је. Ти се мало одмори..

- И наш је ред другачији - каже му.

- Хајдемо за Рачу заједно, нека те твоји виде, па се онда врати, молити твој чика Паја, а сузе му у очима

- То не може и да смо обична војска - каже му Антоније мирно. Окреће се и полази горе према Славији.

Одмакао је Антоније прилично, а чика Паја још стоји, крсти се, а онда му маше белим шеширом.

Пролази поред Карађорђевог парка, а са супротне стране пијаца и омање правоугле зграде, су продавнице, касапнице, висе празне ченгеле и друге велике црне куке,

празне, а испред њих су „каћуше“. Одједном почеше да пламте. Шириле су језив звук непознат Антонију. Брзометно су испаливале рафале својих дугих граната, преко празних касапница, далеко тамо преко Саве, према Бежанијској коси.

Антоније је стајао и неко време занет посматрао, јер је први пут видео и чуо како „каћуше“ дејствују.

Када је избио на плато и види наниже Славију, злокобно пусту, улази у Зорину улицу. На тротоарима деца са лонцима и бокалом нуде војницима воду. Гласно вичу:

- Вода, водичка, а грђани провлаче наше војнике кроз дворишта, показују им скривене пролазе, откривају им куће у којима су Немци. Излазе Швабе из подрума, из канализације, са тавана, неуредни и видно уморни, необрижани са уздицима рукама на предају, И само напред, од куће до куће, од улице до улице...

На многим прозорима ћилими, заставе са петокраком звездом. Чуди се Антоније како су стигли све то да направе и толико петокрака. Жене са сузама, радосницама, у очима дочекују ослободиоце, а старије, које су два рата доживеле, благосиљају војску.

На углу Зорине и Авалске, неки је грађанин изнео нов персијски тепих и простро преко улице, говорећи:

- Нека по њему газе ослободиоци, тенкови, топови. Нека тепих издржи ослобођење ако може.

У Охридској улици Антоније налази свој штаб дивизије, а тамо га чека један цип и одвози га на Дедиње, у једну вилу, заправо на једну од њених тераса. Много је около људи, а никога он не познаје, само своју професорицу књижевности из гимназије Митру

Митровић, а она насмејана позива га к себи и упознаје га са задатком.

Одзивањао глас низ београдске клисурине

На тераси је једна висок и крупан човек, без војничких ознака. Види Антоније да се њему сви обраћају, а он увек кратко одговара и схватио да је он овде најважнији. Гледа он дуго у Антонију, продорним погледом, па у Митру и каже:

- Јели то тај?

- Јесте.

- Хоће ли умети? Пробај га, Митро! Немој да ми неку реч зановета. Да не отеже.

- Неће. Неће.

- Пробај га!

Митра одводи Антонију на један крај терасе и даје му проглас, којим се нова власт обраћа грађанима и радничкој класи Београда.

Антоније га чита свом професору књижевности и српског језика Митри Митровић.

На пола читања она га прекиде:

- Добро је. Важно је не журити и сваку реч разговетно изговарати!

Пштутајући се низ терасу, Митра му објашњава где ће наћи камион и разгласну станицу, а упут је он упита:

- Ко је онај друг са терасе?

- А, друг Михаило, секретар ЦК за Србију. Доктор Благоје Нешковић.

Убрзо је Антоније пронашао разгласну станицу и двојицу: возача и уредника пропагандних кола. То су била два Руса: Волођа и Аљоша, отприлике његови вршњаци. Брзо су се споразумели и одлазе на мали трг, испред садашње кафане „Каленић“. Пушта се прво нека ратна песма, корачница. Свет почео да се около окупља. Поново корачница. Света има доста, а Аљоша даје знак Антонију да може наступити. Тудио се Антоније да чита по Митрином упутству полако, разговетно. Не боји се, и послушује свој глас, којег емитује разглас, како одзивања низ београдске клисурине.

Свет је све ближи разгласу, хоће да га пипне, јер одане излазе слободне речи, без опреза, и сувишне гласно нападају фашизам. На крају снажан плесак. У трећој улици од њих чује се штектање митраљеза, и по нека бомба. Пушта се нова музика и снажан корачница, Аљоша се нагибе према Антонију и гласно му добацује:

- Антониушко, харашо!

Током тог дана су наступили на још неколико места: код споменика Вуку Караџићу, испред Богословског факултета. Имали су још пред собом дана да би стигли до 20. октобра када је Београд коначно био слободан. Није имало времена за већа славља. Борбе су се наставиле према западу, а Немци су пружали живав отпор.

Тако је и Антоније Исаковић написао у својој краткој причи, објављеној у књизи „Остати у вечности“ коју је писац користио.

Тринаестог октобра 1944. године рипањски четници су побили вође и са наоружањем су тог дана ушли у састав партизанских јединица. Па се тај дан у Рипњу обележава као дан од када је ондашња општина Рипањ, која је највећа месна заједница општине Вождовац, слави дан свог ослобођења.

Тако и овај писац и активни учесник догађаја жели да се послужи Антонијевом изреком: „Остати у вечности“.

Милан Миле Марковић, пук. у пензији

Век погрома над Србима

СРБОМРЖЊА „ПРАВАША“ И КЛЕРА

Арчибалд Рајс: „Прелазећи данас, после 14 година, у мислима све што сам видео и чуо у Шапцу и даље, обузима ме срџба и ја се питам: да ли су кривци испаштали? Зар нема оних који су били џелати српског народа и који, заштићени местом рођења, уживају данас сва права и слободе као сународници овог истог народа који су хтели да униште са јединственом свирепашћу?”

Пише: Радисав Т. РИСТИЋ

Није тајна да односе Срба и Хрвата говино никада у историји два народа нису красили пријатељски односи. Верске и политичке нетрпељивости, трвења у вези са територијалним решењима и несугласице око тумачења догађаја из прошлости, били су, поред осталог, вечни камен спотицања у живљењу два народа. Све те „камене спотицања“, као препреке заједништву које су, иначе, прихватили обични људи, долазиле су из дела такзованих интелектуалних кругова, нарочито, и пре свега, са хрватских простора.

Посебно активни у изазивању „зле крви“ између Хрвата и Срба, били су у 19. и 20. веку „праваша“ – челници Хрватске странке права Анте Старчевић и Еуген Кватерник. Касније, доласком млађих снага на хрватској политичкој сцени, странку под називом „Чиста странка права“, преузима србифоб и ултранационални радикал Јосип Франко, кога Хрватска и данас слави као неуморног борца за „хрватску самосталност и неовисност“. Правац политичког деловања странке у којој је посебно место заузимала одбојност према свему српском, огледала се, поред осталог, у наметању схватања да су сви словенски народи пореклом Хрвати. Ни у било којој варијанти нису признавали постојање српске националности, а за Словенце су тврдили како су то „планински Хрвати“.

И Старчевић и Кватерник нису штедели речи када је требало игнорисати постојање српске националности. Међу бројним сведочанствима која одсликавају политички и србифобички лик Старчевића, „оца домовине“ и „утемељитеља модерне хрватске државотворности“, спада свакако и обраћање Бошњацима у коме каже: „Бошњаци, знајте да за све вас не има будућности него ако се будете признавали и сматрали браћом једног народа и једне домовине, ако се упутите да Босна и Далмација бијаху и да опет морају бити огништем хрватске славе и величине“. У наставку им саветује како да се реше оних који се називају Србима. С тим у вези им поручује да ће те циљеве остварити „ако у Босни изопћите Србе онако како смо их ми изопћили“.

Степинац погазио заклетву краљу

Великохрватске идеје „праваша“ крајем 19. и у 20. веку, посебно уочи и током Другог светског рата, прихватиле су и у пракси користиле усташе с Анте Павелићем на челу. Велику подршку за Антелићеве ставове и злодела која су чинили над Србима, имали су од католичке цркве. Међу бројним сведочанствима о деловању католичког клера, недвосмислено говоре и речи надбискупа Алојзија Степинца који је у свом дневнику записао: „Да је веће слободе и довољно радника, Србија би за двадесет година била католичка“. Ту оцену Степинац је записао 1933. године, непосредно по повратку из Београда где је, у складу са ондашњим законом, као новоименовани надбискуп, положио заклетву краљу Александру. Заклетву је, међутим, погазио непосредно по успостављању Независне Државе Хрватске, пре капитулације Краљевине Југославије дакле, када је похитао да Анти Павелићу и генералу Славку Кватернику честита „оснивање слободне и независне хрватске државе“. Такав поступак се свуда у свету назива из-

дајством и кривоклетством. Тиме се, међутим, не завршава антидржавна делатност сада већ кардинала Алојзија Степинца. Иако га поратне власти нису процесуирале за испољено антисрпство и благосиљање злочиначког усташтва, он није престајао са порукама упереним према новом државном устројству. Поред осталог, објавио је „Пастирско писмо“ у коме отворено напада нову, послератну, државну власт чији је текст јавно читан у свим католичким црквама у Југославији. Изиритиран таквим деловањем Степинца, огласио се чак и Јосип Броз питањем: „Зашто никада није објављено пастирско писмо о убијању Срба, Жидова и Цигана“.

Став католичке цркве према српству и Србима није се изменио ни у току верско-грађанског рата током деведесетих година прошлог века. Антисрпске ставове у то време јавно је испољевао и Свети Отац папа Јован Павле Други, који је подржавао Клинтонovu администрацију у бомбардовању Србије, тражећи да се „објави рат рату“. Због отвореног залагања и благослова америчког бомбардовања Срба, који је тражио „без одлагања“, папу су осудили многи интелектуалци у свету, па чак и људи из католичке цркве. Тако, на пример, италијански католички свештеник Албино Бизото, како су пренели италијански медији, бомбардовање Србије је осудио речима „да не разуме оне који проповедају милосрђе и војну интервенцију у исто време“.

Хрватски изливи мржње

Оптужбе Хрватске за геноцид који су Срби, наводно, починили над Хрватима током верско-грађанског рата на просторима бивше СФРЈ, више су него лицемерне. Приписујући геноцидност Србима, хрватско руководство има поред осталог за циљ да, као својевремено Месић и Туђман, прикрије очигледне и историјски неопориве чињенице о злочинима Хрвата над Србима не само током сукоба у последњој деценији протеклог века, већ и о историјској мржњи и доказаним злочинима почињеним над Србима пре и у време ратних сукоба који су обележили двадесети век.

Злочине почињене над Србима током „Бљеска“ и „Олује“, о којима ће касније бити више речи, Хрвати данас славе као легитимне ослободилачке поступке. То, свакако, не иде у прилог једностраним

српским залагањима да се, после свега, начине први кораци у продубљивању добросуседских односа. Хрватима је до тога изгледа најмање стало, што је, једном приликом, као посланица Европског парламента, потврдила и госпођа Тања Фајон. Она је, поред осталог, снажно осудила нападе Хрвата на Србе повратнике, као и бројне туристе који су похрлили на хрватску обалу Јадранског мора. Отворено је рекла да су у Хрватској присутни „мржња и националистички исподи“.

У Првом и Другом светском рату, ниједан народ у Европи, а и у осталим деловима света, није био толико изложен зверским злочинима какве су хрватске војне формације починиле над српским цивилним становништвом. Србија је, наивно и на своју штету – понајвише захваљујући својим политичарима, олако прелазила преко погрома којима је био изложен њен народ током ослободилачких ратова које је водила против разних завојевача. А у тим завојевачким војним формацијама које су током 20. века долазиле са напада, редовно су се налазили према Српству злочиначки индоктринирани Хрвати. Њихови следбеници, попут бившег хрватског премијера Зорана Милановића, злочинаца Бранимира Главаша, Анте Готовине и њихових бројних трабаната, и данас заговарају неопходност проливања српске крви. Мноштво неопозивих сведочанства о злочинима почињених над Србима, оставила су оба светска рата, као и сукоби новијег датума који су резултирали геноцидним акцијама „Бљесак“, „Олуја“, „Медачки цеп“... Но, кренимо редом.

Зверства над Србима чинили Хрвати

Када је 1914. године Аустроугарска кренула у рат против Србије, колоне злочиначке војске прешле су преко Дрине и Саве, уверене да ће за само неколико дана бацити Србију на колена. Ту војску су, познато је, највећим делом чинили Хрвати, који су после пораза на Церу, повлачећи се према Дрини и Колубари, починили нечувена зверства над мирним цивилним становништвом у селима и варошима Магаче и Подриња. А то цивилно становништво представљали су старци, жене и деца. Народ на тим просторима, више него десеткован, био је жртва људи који су на

Масовна егзекуција над Србима у Мачви 1914. године

разне начине припремани за одиозан однос према свему што је српско. Мада то хрватски политичари деценијама демантују, те њихове демантије неопозиво демантује загребачка штампа тог времена, која је просто хушкала своје људе – припаднике аустроугарске војске, да немилојсрдно тамане Србе. Ево неколико конкретних примера.

Непосредно после атентата у Сарајеву над принцем Фердинандом и његовом сугрупом Софијом, у хрватском „тиску“ не престају изливи мржње према Србима, посебно израженим у листовима „Хрватска“ и „Хрватски дневник“. Тако, на пример, лист „Хрватска“ у броју 794 од 29. јуна 1914. године између осталог пише: „И у нашем кругу, на нашем тијелу налази се сва сила крлуша и сподоби Срба и Славосрба, који нам продају груд и море, а ето и краља убијају! С њима морамо једном за увијек обрачунати и уништити их. То нек нам буде од данас циљ“.

Исти лист, у истом броју, доноси и следеће: „Убојице, име ти је Србин! И јеси Србин, проклето ти сјеме и племе, што га ветар натрунио по нашем хрватском тлу, да рађа злочин и злобу, сије неслогу и разбојнички пролијева крв... Срби су љуте змије од којих си тек сигуран онда када им сатареш главу“. Сличним садржајима хрватском пуку се обраћа и „Хрватски дневник“ у броју 146, који поред осталог пише: „Кад год се буде спомињало јединство Срба и Хрвата, сваком ће Хрвату засјати пред очима крвави лик надвојводе Фрање Фердинанда што су га убили Срби. Оба злочина су учинили фанатични Срби, синови оног клетог племена, које свуда сије мржњу, клање и убојства, које грамзећи за влашћу подло обара пред собом све, умишљајући да ће тиме застрашити хрватски народ...“

Арчибал Рајс свету саопштио истину

С тим и таквим порукама кренули су хрватски корпуси, дивизије и пукови на Србију. О томе како су се провели на Церу, Дрини и Колубари, веома је добро познато. Деценијама су, међутим, у име угледа новостворене Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, односно Краљевине Југосла-

вије, а зарад „братства и јединства“ у земљи социјализма, прећуткиване све страхоте кроз које је пролазило становништво оних места кроз које су пролазили хрватски делови аустроугарске војске. О томе постоји низ докумената из домаћих и страних извора којима се никако не може да порекне аутентичност.

Поред бројних изјава становништва које је било изложено нечувеним пљачкама, паљевинама и масакрима, говори и велики број војних извештаја који неопозиво потврђују постојање злочина. Посебно су, при томе, драгоцене сведочанства Швајцарца др Арчибалда Рајса, криминолога, који је на лицу места, у Подрињу и Мачви, прикупљао податке о злочинима аустроугарске војске. Поред личног увида и разговора са преживелим становништвом, он је обавио разговоре са великим бројем аустроугарских заробљеника, међу којима је било највише Хрвата. Др Рајс је поред истраживања злочинаста почињених над цивилним становништвом, сакупио и много података о поступцима са српским војницима који су допали у заробљеништво својих непријатеља. Простор не дозвољава да се опишу сви злочини почињени над српским становништвом, због чега ћемо се ограничити само на неколико најупечатљивијих, који илустрију свеукупну бестијалност, односно нечувена злочиначка иживљавања Хрвата, припадника аустроугарске војске.

Неспорна сведочења

Генерал Павле Јуришић Штурм, командант Треће армије, први је обавестио Врховну команду и светску јавност о зверствима и пљачкама војске која је кренула у поход на Србију. Другог дана рата, наиме, у Оперативном извештају број 403 од 13. августа 1914. године, извештава поред осталог о стању у Шапцу: „Све се патроле слажу у томе да је саобраћај преко Саве помоћу чамца врло жив. Држи се, да преносе пљачку на њихову обалу. Неке су куће запалили. Жене и децу терају из вароши, не дајући им да шта од ствари понесу. Из Лознице јављају да непријатељ пали села“. Недељу дана касније, 21. августа, Команда ове армије јавља из Осечине: „1. Аустријска војска починила је у нашим крајевима страховита зверства. Код меха-

не Кривајица налази се једна група од 19 особа (људи, жена и деце) повезани једно за друго конопцем и потом поклати и ужасно унакажени... Свуда по селима налазе се групе побијених и унакажених, већином деце и жена; 2. Поред већ нађених осакаћених лешева, нађена је још једна група од 12 особа везаних, побијених и унакажених жена и деце“.

Сутрадан, 22. августа, командант Треће армије извештава о зверствима 13. (загребачког) корпуса и 42. домобранске дивизије: „...На целом путу (Крупань – Зворник) којим је маршевала Моравска дивизија другог позива, сазнао сам о страховитом зверству које је на свом путу непријатељска војска починила: деца и жене нису ни мало штеђени, но су их убијали или зверски унакажене остављали...“

О стравичним догађајима по којима ће прва ратна година у Србији бити упамћена, др Арчибалд Рајс, стручњак за судску медицину, у књизи „Шта сам видео и преживео у великим данима“, наводи да је „аустроугарско ратовање у јесен 1914. по зверствима која су извршили њени припадници, ударило свој печат целом рату...“ У низу аутентичних података, уз навођење места, времена, имена и формацијских назива јединица, др Рајс пише и следеће: „Биланс рада Аустро-Мађара до 25. септембра је овај: у Шапцу је разорено или озбиљно оштећено 2500 кућа; 1500 грађана погинуло или било одведено од непријатеља; 537 породица нестало је... У Мачванском срезу: 457 кућа разорених, 359 особа убијених, 371 особа одведена од којих је много побијено успут. У Азбуквачком срезу: 182 особе убијене, 228 запалених кућа и 42 особе одведене. У Јадранском срезу: 741 кућа разорена, 1738 породица у беди и много искасапљених особа... Лешница: и ту се збили грозни призори за које поштен човек једва може да верује да су истинити. Када су довели 109 прњаворских становника, њихови војници су већ били ископали гроб. Повезали су их заједно са ужетима и окружили групу бодљикавом жицом. Онда су војници опалили један плотун. Цела група се скотрљала у раку. Извесно је да многи нису били смртно погођени, већ су живи сахрањени...“

На крају, уместо било каквог коментара, закључак препуштамо др Арчибалду Рајсу који каже: „Ово је један мали преглед онога што су учиниле трупе оних који су себе прогласили за Културтрегере. Прелазећи данас, после 14 година, у мислима све што сам видео и чуо у Шапцу и даље, обумима ме срџба и ја се питам: да ли су кривци испаштали? Зар нема оних који су били целати српског народа и који, заштићени местом рођења, уживају данас сва права и слободе као сународници овог истог народа који су хтели да униште са јединственом свирепашћу?“

То, нажалост, нису били једини злочини почињени над Србима у току 20. века. Двадесетак година касније, наиме, на помолу је био Други светски рат који је наговештавао нови злочиначки пир Хрвата над Србима. Почев од 1941. године, уследили су још стравичнији злочини.

Пише: мр сц. др
Часлав Антић

Мождани удар (шлог)

БОЛЕСТ ВРЕМЕШНИХ ЉУДИ

У зависности од тога који је део мозга захваћен и симптоми шлога се разликују, најчешће су то: утрнулост, слабост, одузетост лица и једне половине тела, поремећај говора, нагло губљење или замућење вида, поготово на једном оку или делу видног поља, дупле слике при гледању и губитак равнотеже.

У Србији сваке године мождани удар погоди око 25.000 људи, што нашу земљу по броју оболелих од те опаке болести, сврстава у сам европски врх. Према званичној статистици, чек трећина од тог броја, дакле више од 8.000 особа, не преживи удар, док трећина њих остају трајни и тешки инвалиди.

Мождани удар представља изненадни неуролошки дефицит, који настаје када услед поремећаја мождане циркулације нервне ћелије не добијају хранљиве материје и кисеоник који су неопходни за рад и преживљавање, што узрокује њихово одумирање. Постоје две врсте можданог удара: исхемијски који настаје када крвни угру-

Већи ризик да их погоди мождани удар имају жене

шак (тромб), запуши мождану артерију и хеморагијски који настаје услед пуцања крвног суда у мозгу. Исхемијски мождани удар је много чешћи, то јест 85 одсто свих можданих удара су исхемијски. У зависности од тога који део мозга је захваћен, манифестације можданог удара су различите.

Мождани удар је болест старих људи и старост је главни фактор ризика. Забрињавајуће је, међутим, да се у земљама у развоју, па самим тим и у Србији, број младих који доживе мождани удар повећава (око 25 одсто у Србији је млађе од 45 година). У средини каква је наша, не постоји довољно развијена свест да и млађи људи треба редовно да контролишу своје здравље, па тако неке болести које представљају фактор ризика, попут повишеног крвног притиска или масноће у крви, бивају дијагностификоване и лечене тек након можданог удара. Често се срећу четрдесетогодишњаци који годинама имају висок крвни притисак или повишен шећер у крви, а да то и не знају.

ФАКТОРИ РИЗИКА ЗА НАСТАНАК МОЖДАНОГ УДАРА

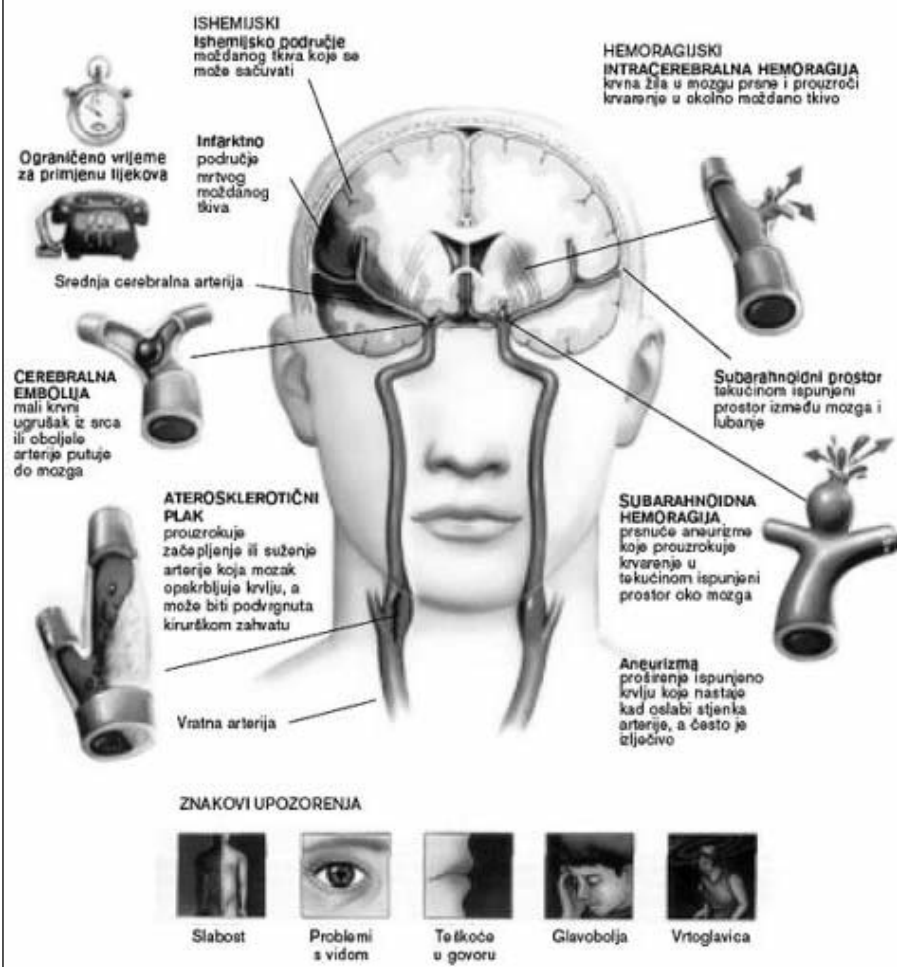
Најпознатији фактори ризика за настанак ове опаке болести - шлога су: хипертензија, поремећај срчаног ритма, сужење каротидних (вратних) артерија, повећан ниво масноће у крви, шећерна болест, гојазност, пушење, недовољна физичка активност...

СИМПТОМИ МОЖДАНОГ УДАРА

У зависности од тога који је део мозга захваћен и симптоми шлога се разликују, најчешће су то: утрнулост, слабост, одузетост лица и једне половине тела, поремећај говора, нагло губљење или замућење вида, поготово на једном оку или делу видног поља, дупле слике при гледању и губитак равнотеже.

Мождани удар је ургентно стање, па када се појаве симптоми који упућују на мождани удар неопходно је у што краћем временском року позвати службу хитне помоћи која ће се побринути да се пацијент адекватно збрине. Приликом разговора са диспечером хитне помоћи треба имати стрпљења и прецизно одговарати на питања која вам поставља. Он у том тренутку не

УЗРОЦИ МОЖДАНОГ УДАРА И ЗНАЦИ УПОЗОРЕЊА

Како растворити камење у бубрегу

ЈЕДНОСТАВАН А ЕФИКАСАН НАЧИН

види пацијента, па управо на основу информације која му се даје формира слику и могућу дијагнозу. Врло је важно што пре реаговати. С тим у вези сачињене су скале, односно питање која диспечер поставља. Једна од тих скала је и фаст скала. Она подразумева питање: да ли је лице искривљено, да ли рука пада, да ли постоји сметња говора? Ако диспечер добије бар један позитиван одговор, може посумњати на мождани удар и самим тим адекватно реаговати.

ТЕРАПИЈА ПРИ МОЖДАНОМ УДАРУ

Терапија исхемијског можданог удара је врло ефикасна и неопходно је да се примени унутар 4,5 сата од његовог настанка. Што се терапија пре примени и степен оштећења биће мањи. Велики проценат болесника, њих око 60 одсто, реаговаће потпуним опоравком. Када угрушак запуши мождану артерију, нервне ћелије мозга кога овај крвни суд исхрањује остају без кисеоника и глукозе и оне одумиру. Нервне ћелије које су на рубним подручјима се притаје тј. умањују своју функцију. Терапија која се примењује делује тако да отапа крвни угрушак, крвни суд поново постаје проходан, па и притајене ћелије поново враћају своју функцију.

Како спречити поновни мождани удар?

Сваки десети болесник кога је погодио мождани удар, у наредне три до пет година поново се сусретне са истом болешћу. Поставља се питање како то спречити?

Деловањем на факторе ризика и увођењем терапије која спречава стварање угрушака и његово ширење (антиагрегационе и у неким случајевима антикоагулантне) учесталост појаве поновљеног можданог удара се смањује. Код нас као антиагрегациона терапија најчешће се примењује аспирин. Болесницима који имају поремећену коагулацију и болесницима са аритмијом, даје се антикоагулантна терапија. У циљу превенције поновног можданог удара, неопходно је променити и животне навице. У исхрани треба увести незасићене масти, воће, поврће и рибу. Пушење цигарета потпуно обуставити, а важна је и физичка активност, па се саветује свакодневна шетња од најмање 30 минута.

ЖЕНЕ УГРОЖЕНИЈЕ

Могућност да доживи шлог има 20 одсто жена, док је код мушкарца тај број око 16 одсто. Жене су под већим ризиком, сматра се, због разних хормоналних поремећаја.

Ово је чувена формула за растварање камена. Користио ју је др Кристофер, а др Ричард Шулц ју је усавршио. Она раствара камење у бубрезима и целом уринарном тракту. Годи запаљеном ткиву и потпомаже глатком и безболном изласку камења.

Састојци формуле су:

- 60 mg корена хортензије
- 60 mg црвене конопљуше
- 30 mg корена белог слеза

Треба узимати око 150 mg ове мешавине, исецкане или скроз иситијене.

Немојте узимати, ако је могуће, комерцијалне верзије биљака, већ органски узгајане или дивље биљке.

Узмите два литра свеже исцеђеног сока од јабуке. По половину биљне мешавине ставите у по један литар сока од јабуке. Нека одстоје преко ноћи, а ујутру кувајте и нека се крчка 15 минута.

Након што се охлади, исцедите једну половину биљака и попијте цео један литар сока првог дана. Пијте по 60 мл на сваких сат времена. Првог дана треба такође да попијете и око литар чисте воде.

Друга половина сока нека буде на тамном и хладном месту. Промућкајте пар пута током првог дана. Следећег јутра исцедите биљке и попијте тај литар сока, по 30 ml на сваких сат времена. Дневно треба да конзумирате око пола литре.

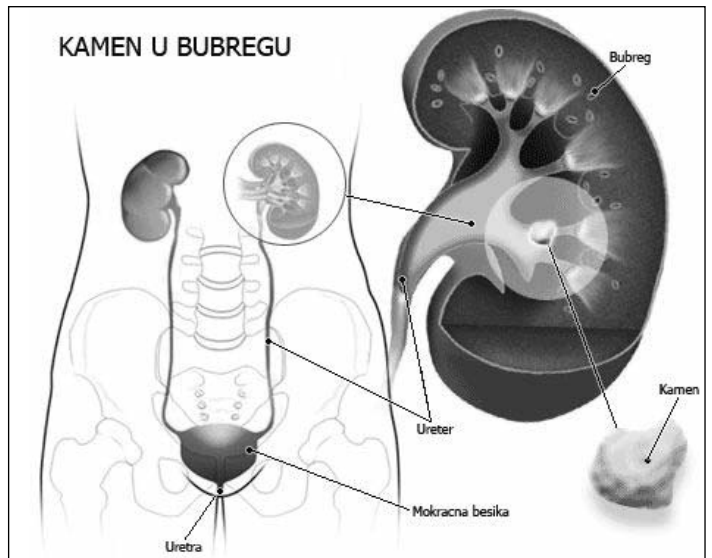
Током та два дана треба да попијете и око литар воде и исто толико свежег сока. Четвртог дана је препоручљиво бити на посту на соковима, конзумирајући дупло већу количину и воде и сокова.

Током овог периода пијте само воду и свеже исцеђене сокове, али само један додатан литар првог дана, и до два додатна литра другог и трећег дана.

Обично је довољно једанпут, али ову методу можете понављати седмично, док се не раствори све камење. Знајте да ће се један велики камен спорје растворити него 20 мањих. Код тежих случајева можда буде било потребно понављати поступак 2-3 пута.

Следеће је забрањено: Ниједна друга врста течности не сме се пити, нарочито не алкохолна и газирана пића (ни природна), црни чај, кафа (без кофеина или обична), млечни производи и минерални додаци.

Исхрана: Храна не треба да садржи ништа животињског порекла (само 100% биљна храна је дозвољена), а најбоље је да пацијент сва три дана буде на посту са свеже цеђеним

соковима. Ако се не пости, онда је потребна сирова исхрана; конзумира се само воће, воћни сокови, поврће и сокови од поврћа.

Најбољи су сокови од: поморанце, лимуна и/или лимете и воде, бруснице, лубенице и комбинације поврћа са шаргарепом, першуна, белог лука и корена ђумбира. Током трајања програма могу се дневно пити 2-6 шоља споменутог биљног чаја за бубреге и бешику (1 шоља = 250 ml).

Р. Ш.

Здрава исхрана ЧОРБА ОД БУНДЕВЕ

За једну фину шерпицу потребно је обезбедити:

- Пола бундеве осредње величине, издубљене и очишћене, исецкане на коцке
- Један-два млада лука (или који већ имате при руци)
- 2 cm корена ђумбира, изренданог на ситно
- 125 ml кокосовог млека (оног гушћег, кремастијег)
- Пола кашичице туцане љуте папричице
- Мало мускатног орашчића
- Уље (кокосово би било супер, поготово уз кокосово млеко!), со, бибер

- За украс: семе бундеве, першун или коријандер или влашца.

Припрема чорбе:

1. Издистати на једној-две кашике уља лук, ђумбир и бундеву (тим редом, пар минута)
2. Додати 1.5 шољу воде, кокосово млеко и папричицу, со, бибер, мускатни орашчић
3. Пустити да проври, затим смањити ватру, поклопити и пустити да се кува око 40 мин
4. Штапним миксером све добро измудити - додати још пола или целу шољу воде уколико је потребно, зависи од густине коју желите
5. Зачинити још по жељи, и служити са семеном бундеве, свежим зачинским биљем, или нечим трећим.

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије
Београд, Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА

Љубомир Драгањац

НАСЛОВНА
СТРАНА:

Драгана
Бујулкић

Година XIV ■ Број 153 ■ Октобар, 2016.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК

Милен Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ

Др Часлав Антић, мр Александар
Симоновски, мр Милан Шумоња,
Будимир М. Попадић, Никола Оташ,
Душан Старчевић, Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ

Добросав Алексић (Алексинац),
Предраг Добић (Сремска Митровица),
Радивоје Здравковић (Подгорица),
Ило Михајловски (Чачак),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Стеван Стојановић (Шабац),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),
Жељко Будимски (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ

Будимир М. Попадић, М. Чуљић,
дописници и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА

Редакција

Лист излази месечно.

Тираж: 3.000 примерака

Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА

Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com

Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809

CIP –
Каталогизација
у публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ISSN
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:

***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;

***Љиљана ЈАКОВЉЕВИЋ**, из Београда, ул. Чубурска бр.2, Занатски центар „Пејтон“, тел. 011/2446977 и 064/1427122; Клијенте прима понедељком, средом и четвртком: зими од 17.00 - 19.00 а лети од 18.00 - 19.30;

***Гордана БУЧЕВАЦ СТЕФАНОВИЋ**, из Шапца, ул. Патријарха Павла бр. 10, тел. 015/314307 и 064/2328165; Клијенте прима: четвртком од 18.00 - 19.00 часова;

***ВЕСОВИЋ Н. МИРЈАНА** у Београду, Ул.Шуматовачка бр. 149, суботом од 11-15 часова и у Крагујевцу – Ул.Светозара Марковића бр. 19, средом од 15-18 часова.

За потребе војних пензионера ови адвокати обављаће следеће правне послове: даваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 20 одсто (адвокати Љиљана Јаковљевић и Гордана Бучевац Стефановић), односно 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић). Редослед адвоката дат је по редоследу склапања уговора.

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигураници.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почести,
- помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
- бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 011/8333-142 и 011/6161-769; 064/1660-423 и 011/3181-812.

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

*Узалуд палите светла,
мрачњаштво одавно
влада.*

*Црви и мишеви су
уживали, а он се смејао
на брашно!*

*Окамењени мед прогутао
му секиру. Она се слади, а
он секира...*

*Е Пастере, твоја вакцина
не лечи беснило овога
Света.*

*Подмукао ујед имају
псине, зато и јесу цукеле.*

*Поплочани пут до Раја
био је сав од клинова и
клинаца.*

Милорад Д. Д. Бубања, вс у пензији

ВЕОМА ПОВОЉНЕ СТОМАТОЛОШКЕ УСЛУГЕ ЗА ВОЈНЕ ПЕНЗИОНЕРЕ

У склопу сарадње са УВПС, Стоматолошка ординација „Президент М“, Звездара, Михаила Булгакова (бивша Душана Петровића Шанета) 46, са тимом искусних стручњака, војним пензионерима нуди бројне погодности:

Део услуга бесплатно – стоматолошки преглед, консултација и стручно мишљење,

Остале стоматолошке услуге (протезе, пломбе, наδοградње и друго), уз значајне финансијске погодности – плаћање на рате или са попустом, у зависности од врсте услуге.

Доказани тим стручњака нуди **све стоматолошке услуге брзо, квалитетно и повољно.**

Телефони за контакт и информације: **011/342-7481, 063/214-800, 064/135-1487.**